№ 120 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍԻ 1911 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍԻ № 120

ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարվանը 6 ռուբլի։
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
[illegible]
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak"
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Բաժանորդագրութիւն ընդունվում է ամեն ժամ։
Յայտարարութիւնների համար վճարվում է իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպեկ.
Տպարանի տելեֆոն № 67.

ՄՇԱԿ
(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)
Հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ".
TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

Յունիսի 1-ից մինչեւ տարվայ վերջը 6 ռուբլի։
Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն եւ 40 կ. նամականիշ։ ՀԻՆ ՀԱՍՑԷՆ եւ 40 կ. չուղարկողների խնդիրները՝ հասցէն փոխելու վերաբերմամբ՝ ԿԸ ԹՈՂՆՎԵՆ ԱՆՀԵՏԵՒԱՆՔ։

Յայտարարութիւնների համար պէտք վճարել. I երեսի վրա իւրաքանչիւր տողատեղին (պետիտ)—20 կոպ., IV երեսի վրա—10 կոպ.։
Կովկասից դուրս գտնվող անձերի և հիմնարկութիւնների յայտարարութիւնները բացառապէս ընդունվում են՝ Մոսկվայում—Центральная Контора Объявленій Торгов. Дома Л. и Э. Метцль и К-о, Мясницкая, д. Сытова, և նրա բաժանմունքներում—Պետերբուրգում՝ Морская, 11, Վարշավայում՝ Маршальковская, 130, Պարիզում՝ 8 Площадь Биржи.
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

„ՄՇԱԿԻ" ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿՈՂՄԻՑ
խնդրվում է այն բաժանորդներին, որոնք վճարել են տարեկան բաժանորդավճարի կէս մասը, չուշանալ ուղարկել երկրորդ մասնավճար 5 ռուբլին, որպէսզի թերթի առաքման գործում ընդհատում տեղի չունենայ։

Երկրորդ տարի 4400 ֆուտ ծովի մակերեւոյթից։
ՍԱՆԱՏՈՐԻՈՒՄ
ԵՒ ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԳԱՂՈՒԹ
ԲԺԻՇԿ Վ. Դ. ՂԱՄԲԱՇԻՁԷԻ
Սեզոնը յունիսի 15-ից մինչեւ օգոստոսի 31-ը։
ՊԱՏԱՐԱ-ՑԵՄԻՈՒՄ, Բակուրիանի երկաթուղ. գծի վրա։
Ընդունվում են առողջացող երկսեռ երեխաներ 8—15 տար., խոնջացածներ, վերաառողջացողներ, թոյլ սննդառութիւն, սակավարիւնութիւն, մալարիա, արեան պակասութիւն, նեվրաստենիա և այլն ունեցողներ։ Բժշկութեան կլիմատիկական եւ առողջապահական—լեռնային օդ, սօսնիների անտառ, ուժեղ սնունդ, շարժական խաղեր, ֆիզիկական մարզանքներ, մարմնամարզութիւն, օգտակար աշխատանքներ, ջրբուժութիւն, օդային վաննաներ և այլն։
Մանրամասն տեղեկութիւնների համար դիմել. Д-ру В. Д. Гамбашидзе, через Боржомъ. Ծրագիրն ուղարկվում է ձրի։
(Ե. Կ.) առ. 529. 10—8

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
ԱՄԱՌԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
Այսօր, երեքշաբթի, յունիսի 7-ին
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՄԵՐԳ սիմֆօնիական լարանուագախմբի՝ ղեկավարութեամբ Լ. Պ. ՇՏԷՅՆԲԵՐԳԻ։
Հիւրերը՝ ըստ յանձնարարութեան՝ վճարում են—տղամարդիկ 1 ռուբ., կանայք 50 կ., ուսանողները 25 կոպ.։
Համերգի սկիզբը եր. ժամը 9-ին։
627. 1—1

ՎԵՐԱՌՈՂՋԱՑՈՂՆԵՐԻՆ
նպաստում է
ԲԱՅԻԷՐՐ
ՍԱՆԱՏՕԳԷՆԸ
Ախորժակը միայն կարմիր բանդէրօլով։
(B. 45269) 547. 1—1

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԱՐՆՕՊՕԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
Բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գոլ. պր. 21, տուն Արտիստակ. Ընկ., տէլէֆօն № 355.
Պահեստում միշտ կան մեծ քանակութեամբ ընտիր պաստառներ ամենավերջին ոճերով
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
8 կոպ. սկսած մինչև 6 ռ. իւրաքանչիւր քուլօն։
Ունի պահեստներ Ռուսաստանի գլխաւոր քաղաքներում։
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ ԵՆ ՁՐԻ։
(Ե. Շ.) առ. 207. 50—25

Կապալով տրվում է
ՄԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ բաղկացած 8 սենեակից, խոհանոց, սրահ, ջուր, բաղնիս և էլեկտրականութիւն։ Կարգէբօվսկայա և Պետրօպաւլօվսկայա փող. անկիւն, Բայսողօլօվի նախկին բնակարան։ Պայմանների մասին հարցնել՝ Սիօնսկայա փող., Անանեանի քարավանսարա, 46, Բէգլար Ֆ. Վարդանեանցին։
(Ե.) առ. 618. 2—2

„ДЕШЕВО"
ОБОИ
ФАБР. СКЛАДЪ
МАНГИКІАНА
ПУШКИНСКАЯ №7.
(Կ.Ե.Ե.) առ. 283. 50—28

ԲԺԻՇԿ
Ռ. Ս. ԴԱԻԹԵԱՆՑ
Ներքին եւ ջղային հիւանդութիւնների
Ընդունելութիւնը (ցերեկվայ ժամը 12—1.
ամեն օր (երեկոյեան ժամը 5—7.
Հասցէն՝ Կօչուբէեվսկայա փող. № 22.
Ելիզավէտինսկայա փողոցից՝ № 44 տան մօտ։
(Ե. Հ. Կ.) առ. 243. 100—28

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸ

I

Ներկայումս Պետերբուրգում տեղի ունեն մի համակրելի համագումար և նրա հետ միաժամանակ բացված մի հետաքրքրական ցուցահանդէս։

Նրանք վերաբերում են գրադարանական գործին։

Կարևոր և անհրաժեշտ։

Գրադարանական գործի աջող կազմակերպութիւնը կուլտուրական կարեւոր հոգսերից մէկը պէտք է ճանաչվի ժողովրդական ընթերցանութեան զարգացման համար։

Գրադարանը դպրոցի ընկերն է, նրա շարունակութիւնը։

Եթէ այն տեղերում, ուր կան դպրոցներ, միաժամանակ գոյութիւն ունենային լաւ կազմակերպված գրադարաններ, լինի դա գաւառական քաղաքում կամ գիւղում, այն ժամանակ դպրոցաւարտ աշակերտը կեանքի մէջ հնարաւորութիւն կունենար ընթերցանութեան միջոցով շարունակելու իր մտաւոր զարգացումը. մինչդեռ այժմ դպրոցի տուածը շատ շուտ մոռացվում է և անհետանում՝ ընթերցանութեան նիւթի պակասութեան պատճառով։

Գրադարաններ հիմնելու և պահելու խնդիրը շատ կարևոր խնդիր է նոյնպէս մեր հասարակութեան համար։

Եւ Պետերբուրգի գործողների ներկայ նախաձեռնութիւնը արժանի է համակրական ողջոյնի։

II

Պետերբուրգի համագումարը առաջին համառուսական գրադարանային ժողովն է։

Նա բացվել է յունիսի 1-ին և կը վերջանայ այսօր՝ յունիսի 7-ին։

Նրա պարապմունքների ծրագիրն է՝ քննել գրադարանական գործի կարիքները և շահերը, մշակել գրադարաններ բանալու, կազմելու, ճոխացնելու, պահելու և ղեկավարելու եղանակները, նպաստել կապ հաստատելու գրադարանների գործերի մէջն [illegible]

Որոշ շրջանի ընթերցասէրներին են ծառայում զանազան տեսակ կրթարաններում՝ դպրոցներում և համալսարաններում հիմնված գրադարանները։

III

Անշուշտ, աւելի կենտրոնական ուշադրութիւն գրաւած կը լինի համագումարում հասարակական գրադարանը։

Ի՞նչպէս կազմել այդ գրադարանը և նրան պահել—ահա մի էական հարց, որ հերթական է մեր ժամանակի համար։

Թողնել կեանքի հոսանքին, որ նա ինքը կարգադրի ամեն բան, անկարելի է։

Անհրաժեշտ է աջակցող գործունէութիւն։

Եթէ երևակայենք մի րոպէ, որ ամեն մի խոշոր գիւղ, կամ փոքր գիւղերի համախմբումներ ունենային մեր երկրում գրադարաններ, որքան մենք մտաւոր շահ կունենայինք այդ հանգամանքից։ Ընթերցանութեան կարօտ ժողովուրդը կը ստանար մտաւոր սնունդ, իսկ գրողները և հրատարակիչները կունենային սպառողների մի շրջան, որը հնարաւորութիւն կը տար նրանց լոյս ընծայելու գրական երկասիրութիւններ։ Անշուշտ ամեն մի լոյս ընծայված գիրք չի ընկնի ժողովրդական գրադարանի մէջ, բայց այն, ինչ որ կընկնի, կաւելացնի շուկայում գրքի պահանջը, որը մանաւանդ թոյլ է և խղճուկ մեզանում։

Մասսային գրադարանական ցանցը կը ստեղծի հող համապատասխան հրատարակչական եռանդուն գործունէութեան համար։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4 և 5 յունիսի

Պետերբուրգ.—Նոյին Մեծութիւններ Կայսրը, Կայսրուհի Ալեքսանդրա Ֆէօդորօվնան Թագաժառանգ Մեծ Իշխան Ալեքսէյ Նիկոլայեվիչի և Օգոստափառ Երեխաների հետ յունիսի 5-ին բարեհաճեցին մեկնել «Շտանդարտ» Կայսերական նաւը ծովի վրա շրջելու համար։ Ստորագրեց պալատական մինիստր Ֆրէդէրիկսը։

Պետերբուրգ.—Կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին Կայսրը, Կայսրուհի Ալեքսանդրա Ֆէօդորօվնան և Օգոստափառ Երեխաները պալատական մինիստրի ուղեկցութեամբ բարեհաճեցին «Ալեքսանդրիա» նաւով մեկնել Պետերհօֆից Կրոնշտադտի նաւակայանը, որտեղ անցան Կայսերական «Շտանդարտ» նաւը։ 4 ժամ 40 րոպէին նաւը խարիսխը վերցնելով՝ մեկնեց դէպի Կրոնշտադտի մեծ նաւակայանը։ Հազիւ էր նաւը շարժվել, երբ սկսվեց թնդանօթային ողջոյնը ամերիկական նաւատորմի կողմից։ Ռուսական նաւերը և ամրոցը միացան ընդհանուր ողջոյնին։ Երբ ողջոյնը դադարեց, «Գրոմօբօյի» վրա ծածանվեց ամերիկական դրօշակը։ «Գրոմօբօյը» պատասխանում էր ամերիկացիների ողջոյնին։ Ժամը 6-ին ամերիկական նաւատորմը ծով դուրս եկաւ։

Պետերբուրգ.—Կայսրը իր սեփական ամարանոցում ընդունեց ամերիկական դեսպան Րօկխիլին, որը յանձնեց իր՝ յետ կանչվելու պատուիրաթուղթը։

Լոնդոն.—Եկաւ Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդօրօվնան և կայարանում դիմաւորվեց Թագաւորից, Ուէլսի պրինցից, պրինցուհի Վիկտորիայից և կառքով Ալեքսանդրա Թագուհու հետ մեկնեց Մալբորօ պալատը։

Օդեսսա.—Մանրազննական հետազօտութեամբ պարզված է ժանտախտի մի դէպք՝ յունիսի 3-ին։

Մոսկվա.—Երկու օրվայ դադարից յետոյ վերսկսվեցին օդաչուների թռիչքները։ Տեւողութեան մրցանակը՝ վաստակեց Գաբէր Վլինսկին՝ Ֆարմանով. բարձրութեան առաջին մրցանակը տրվեց Եֆիմօվին, երկրորդը՝ Վասիլևին։ Օդապարիկին հետապնդելու մրցանակը տրվեց հաւասարապէս երկու հոգու՝ Եֆիմօվին և Վասիլևին։

Լոձ.—Այրվում են Լոձի գործարանական երկաթուղու ապրանքների ամբարները։

Լոձ.—Այրվեց արժէքաւոր ապրանքների՝ թէյի, ծխախոտի և չթեղէնի մի մեծ պահեստ։ Վնասները 100,000 ռուբլուց աւելի են։

Վարշավա.—Զօլոտոյ կոչված փողոցում աւազակների խումբը յարձակվեց մի գանձապահի վրա։ Օգնութեան դիմող ոստիկանական պաշտօնեան ծանր վիրաւորված է։ Չարագործներից երկուսը կալանաւորված են։ Դրամը յետ է խլված։

Կիեվ.—Հեղեղը աւերմունքներ է [illegible]։ Քանդված են փողոցի քարուածքները. ․․․ կաթուղու ճանապարհը փչացած է և արգելք է հանդիսանում գնացքների կանոնաւոր երթեւեկութեան հարաւարևմտեան Ֆաստովսկի կոչված գծի վրա։

Նոր-Բուխարա.—Բուխարայի էմիրը 40,000 ռուբլի նուիրեց Չարջօյի և Նոր-Բուխարայի ռուս գաղութներում հիւանդանոցներ բանալու՝ երթևեկ հիւանդների համար։

Լվով.—Կառավարութիւնը ընտրութիւնների առիթով ձեռք է առել արտակարգ խիստ միջոցներ։ Առանձնապէս ագիտացիա է մղվում ռուսաց ազգային կուսակցութեան դէմ։ Ռուս հասարակութիւնը բողոքում է տեղական իշխանութիւնների ապօրինի գործողութիւնների դէմ։

Սօչի.—Կալանաւորվեցին 5 կողոպտիչ հայեր։ Խլվեցին 7000 ր.։ Մէկը խոստովանեց, որ մասնակցել է մի անգլիացու կողոպտմանը Տուապսէում։

Բերդեանսկ.—Գիշերը գնացքի մէջ, քաղաքից 10 վերստ հեռաւորութեան վրա, 4 դիմափոխված մարդ միջազգային բանկի տեղական բաժանմունքի դրամատարից յափշտակեցին 30,000 ռուբլի։ Կողոպտիչները գնացքի գնալու ժամանակ թռան և անյայտացան։

Թէհրան.—Սիփէհդարի անակնկալ մեկնման պատճառներն են՝ նրան պաշտպանող մէջլիսի անվստահութիւնը և դիմադրութիւնը, մի քանի մինիստրների ինտրիգները, օպպօզիցիայի շարունակվող յարձակումները, ներքին անկարգութիւնները, դրամի պակասութիւնը և այլն։

Բաթում.—Եկաւ Վրաստանի էկզարխը, որ ուղևորվում է Եալտա։

Լոնդոն.—Սուֆրաժիստների կազմած հանդիսագնացքին մասնակցել են բարձր շրջանի կանայք, որոնց մէջ և գաղութներից երկուսի առաջին-մինիստրների կիները։

Մադրիդ.—Մեկնեցին 30 նաւեր։ Նաւաստիների մի մասը դժկամակութիւն է յայտնում ազգային միութեան հպատակվելու։ Աշխատել ցանկացողներին սպառնալուն համար ձերբակալված են երեք հոգի։

Վիեննա.—Իտալական դեսպանը երէկ խորհրդակցութիւն ունեցաւ Էրենտալի հետ, Աւստրո-Ունգարիայի արած քայլերի մասին Ցետինիէում։ «Րէյխսպօստի» ասելով, նմանօրինակ անմիջական քայլեր են սպասվում նաև Իտալիայի կողմից Ցետինիէում։ Գերմանիան միանում է Աւստրիայի արած դիմումներին։

Ստօկհօլմ.—Փակվեց կանանց ընտրողական իրաւունքների միջազգային կօնգրէսը։ Հետևեալը նշանակված է Բուդապեշտում 1913 թւին։

Պարիզ.—Պալատ։ Մարօկկօյի մասին ուղղված հարցապնդման առիթով Ժօրէսը ողջունում է, որ յարաբերութիւնները Սպանիայի հետ լաւանում են (ծափեր)։ Հռետորը հարցնում է, թէ վարվում են, արդեօք, բանակցութիւններ Ֆրանսիական գաղտնի համաձայնութիւնները հրատարակելու վերաբերութեամբ, և ապա պահանջում է դուրս հանել Մարօկկօյից ֆրանսիական և սպանական զօրքերին։ Դէշանէլը վկայում է, թէ դէպքերը ցոյց տուեցին, որ դաշնակցութիւնը Ռուսաստանի հետ և համաձայնութիւնը Անգլիայի հետ, չը նայած պօտսդամեան տեսակցութեանը և Էդուարդ թագաւորի մահվանը, պահում են իրանց ոյժը։ Կրիւպպին արդարացնում է Ֆրանսիայի գործողութիւնները Ֆէցում և յայտնում է, որ Սպանիան հիմք ունէր գրաւելու Լարաշը այն կարևոր դէպքերի պատճառով, որոնց մասին տեղեկացրին նրա գործակալները։ Մինիստրը չէ կասկածում, որ Սպանիան վարում է խելացի քաղաքականութիւն՝ համաձայն ալժէսիրաձեան արձանագրութեան։ Կրիւպպին կարդում է մեծ պետութիւններին ուղարկված նօտան, որ մատնանշում է, [illegible] խաղաղեցնել միայն մի քանի ցեղերի. զօրքերը կը մնան սոսկ ամենաանհրաժեշտ ժամանակի համար։ 466 ձայնով ընդդէմ 76-ի պալատը հաւանութիւն է տալիս կառավարութեան յայտարարութեան։

Ֆէցից հաղորդում են, որ Սպանիան բողոքեց Լարաշը գրաւելու դէմ։ Սուլթանը յայտնում է, որ յենվելու է ալժէսիրաձեան արձանագրութիւնները ստորագրած պետութիւնների վրա. քանի Սպանիան գրաւած կունենայ Լարաշը, սուլթանը անտես կանէ 1910 թ. Սպանիայի հետ կապած համաձայնութիւնը։

Հաւասին հաղորդում են Լարաշից, որ գնդապետ Սիլվէստրը 200 մարդով մտել է Էլկասար, որտեղից անցնելու է Ուէզան։

Բերլին.—Ուլշտէյն, Րուդօլֆ և Մօսէ ֆիրմաների տպարաններում տպվող լրագիրները լոյս չը տեսան։

Սօֆիա.—Նախընտրական ագիտացիայի առիթով կատարած ճանապարհորդութիւնից վերադարձած մինիստրները այն տպաւորութիւնն են ստացել, որ կառավարութեան մեծամասնութեան մասին պէտք է անհոգ լինել. օպպօզիցիօն կուսակցութիւններից աւելի մեծ աջողութիւն ունի երկրագործական կուսակցութիւնը։

Արքայազն Բօրիսը մեկնեց Լօնդոն՝ ներկայ լինելու անգլիական թագաւորի թագադրութեանը։

Տանժէր.—Մայիսի 29-ի առաւօտը ֆրանսիական զօրքերը դիմեցին դէպի հիւսիս և բանակ դրին Զաուայի ճանապարհի վրա։

(Լրագիրներից)

Բերլին.—Դուրացցօ է ժամանել իտալական զինուորական մի նաւ, որի նպատակն է արգելք հանդիսանալ, որպէս զի իտալական կամաւորներ ափ դուրս չը գան։

Բերլին.—Թէև հերքվում են ճգնաժամին վերաբերեալ լուրերը, բայց և այնպէս մամուլը ապացուցում է, որ Մօնիի կաբինէտի անկումը անխուսափելի է։ Պատճառն այն է, որ մինիստրները պահանջում են Դէլկասսէի հրաժարականը։ Դէլկասսէն լինելով արտաքին գործերի մինիստրութեան ղեկավար, առանց մինիստրական խոր-

հրդի գխտութեան, գաղտնապէս պայմանադրութիւն է կայացրել մի քանի պետութիւնների հետ, որոնք սահմանափակում են կաբինէտի գործունէութիւնը։

—

Բերլին.—Տեղական թերթերից մէկը հաղորդում է, որ սեպտեմբերին ֆինլանդական ջրերում հաւանականաբար կը կայանայ տեսակցութիւն Թագաւոր Նայսրի և կայսր Վիլհէլմի հետ։

—

Բերլին.—Լուրերին նայած, մօտ ապագայում Զալցբուրգում կը կայանայ տեսակցութիւն եռապետական դաշնակցութեան մինիստրների, որոնք կը քննեն քաղաքական դրութիւնը, որը կապ ունի Բալկանների հարցի հետ։

—

Պարիզ.—Քաղաքական շրջաններում խօսվում է յամառօրէն, որ կաբինէտի կազմի մէջ տեղի են ունեցել տարաձայնութիւններ, որ կարող է առաջ բերել մինիստրական ճգնաժամ։

—

Պարիզ.—Աջակողմեան ծերակուտական Ժենուվրիէն հանդէս է գալիս Ֆրանսիայի և Սպանիայի միջև գոյութիւն ունեցող պայմանագրի դէմ։ Նա ասում է, որ ռամկավարական ըէժիմ ունեցող պետութեան մէջ գոյութիւն չը պէտք է ունենան քաղաքագիտական գաղտնի պայմանագրեր։

—

Լոնդոն.—Ցուլիսի 1-ին լրացաւ «Թովմաս Եղբօր տնակը» գրուածքի հեղինակի՝ Բիչէր-Ստօուի ծննդեան հարիւրամեակը։

—

Վիէննա.—Մամուլը արձանագրում է, որ պարլամենտական ընտրութիւնների ժամանակ անտիսեմիտները գլխովին սևացել են։ Քաղաքական շրջաններում խօսվում է, որ կաբինէտի դրութիւնը ամուր չէ։

—

Բեռլաօ.—Երկաթուղագծի վրա ծառայողները վճռեցին գործադուլ յայտարարել. ժամանեցին զօրքեր, որոնք պահպանում են երկաթուղագիծը։ Պատրաստվեցին սապեօրներ, որոնք գործադուլի դէպքում կը փոխարինեն գործադուլարարներին։

—

Բելգրադ.—Ցունիսի 1-ին այստեղ սկսվեց մի հետաքրքրական գործադուլ։ Գործադուլ յայտարարեցին հիւրանոցների, ճաշարանների և սրճարանների սպասաւորները։ Գործադուլը անցնում է խաղաղ։

—

Բերլին.—Բերլինից հեռագրում են «Zeit»-ին, որ ...
դեսպան Սեգինին երկարատև խօսակցութիւն է ունեցել գերմանական կանցլէրի հետ ալբանական հարցի նկատմամբ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4 և 5 յունիսի

Կ. Պոլիս.—Կոսսովայի դաշտում սուլթանի աղօթքից և մեծ վէզիրի ու մի քանի հոգևորական հռետորների ճառերից յետոյ, կարդացվեց սուլթանի իրադէն՝ սկզբում դատապարտված 200 ալբանիներին և 127 բուլգարներին ներումն շնորհելու և այն մասին, որ ...կը տրվի բոլոր այն ապստամբներին, որոնք 10 օրվայ ընթացքում կը յանձնեն իրանց մօտ գտնվող զէնքերը։

Իսսա Բոլէտինացը անձամբ ներողութիւն խնդրեց սուլթանից և ներումն ստացաւ։

Երեկոյեան սուլթանը մեկնեց Ուսկիւբ։

Խըդիվը մեկնեց Տուրին։

Արտաքին գործերի մինիստրութիւնը արդարացի գտաւ Չերնոգորիայի պահանջը՝ եզերի մօտերը գտնվող զինապահեստը վերացնելու, որովհետև գետինը պատկանում է Չերնոգորիային։

—

Ցետինիէ.—Միրիդիտները կրել են մի շարք լուրջ պարտութիւններ։ Վերջին օրերս նրանց գլխաւոր ուժերը խորտակված են։ Ժամանակաւոր կառավարութեան նախագահ Տէրէնցիօ-Տօկին փախել է Չերնոգորիայից։

—

Մօնաստիր.—Թիւրքաց հրոսակախմբերը բուն են դրել ամբողջ վիլայէթում, ահաբեկելով ազգաբնակութեանը։ Երէկ Ֆլօրինայի կազայում սպանվել են վեց բուլղար։

—

Սալօնիկ.—Աւազակները խոստացան ազատ թողնել պրօֆ. Ռիխտէրին 15 օր յետոյ։

—

Աթէնք.—Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ բօյկօտի կօմիտէն վճռել է բօյկօտ յայտարարել ոչ միայն հելլէնահպատակ, այլ և օսմանահպատակ յոյների նըկատմամբ։

—

Ցէտինիէ.—Համաձայն տեղիս ներքին գործերի մինիստրութեան մամուլի բիւրօյի տեղեկութեան, Չերնոգորիան պատրաստ է խաղաղութիւնը պահպանել, թէև համոզված է, որ չորսամսեայ պատերազմը նրան գերադասելի է ութ ամիս շարունակ հազարաւոր փախստականներին կերակրելուց։ Այդ տեսակէտը շատ վատ է ազդում երկրի տրամադրութեան վրա։

Ստացված տեղեկութիւններից երևում է, որ ապստամբութիւնը տարածվում է դէպի Սկիւտար։ Փախստականների պատմելով, երեք օր է՝ ինչ ճակատամարտը շարունակվում է միրիդիտների հետ։

—

(Լրագիրներից)

Կ. Պոլիս.—Այստեղ քաղաքական շրջանները անհրաժեշտ են համարում Ալբանիայի վերաբերմամբ գործելակերպը փոխել, բայց և տիրում է այն կարծիքը, որ այդ անել ներկայիս անհնարին է, քանի հրամանատար կը միայ Տուրղութ փաշան։

Թիւրքական զօրքերի կողմից մալիսօրներին շրջապատելու հանգամանքը հերքվում է այն երկիւղը, որ մալիսօրները, հարկադրված, մեծ խմբերով կարող են անցնել Չերնոգորիա, որից յետոյ ալբանական հարցը միջազգային խնդրի կերպարանք կը ստանայ։

Կարծում են սակայն, որ Թիւրքիան ամեն միջոց գործ կը դնէ խաղաղ կերպով վերջ տալու ալբանական ապստամբութեանը, որպէս զի այդպիսով պետութիւնների միջամտութեան առաջն առնէ։

—

Վիէննա.—«Neue Freie Presse»-ի տեղեկութիւններին նայելով, հէնց որ գինուորական մինիստր Մահմուդ-Շէվքէթ փաշան Ուսկիւբ կը ժամանէ, անմիջապէս կը կայանայ մի խորհրդակցութիւն սուլթանի նախագահութեամբ, որի ընթացքում կը քննվեն ամենակարևոր հարցեր Ալբանիային և ամբողջ Եւրոպական-Թիւրքիային վերաբերող։

—

Բերլին.—«Zeit»-ը հաղորդում է, որ Հռոմի պետական գործիչների շրջաններում հաստատապէս խօսվում է, թէ Իտալիան մօտ ժամանակներս առաջ կը գայ ալբանական հարցի առիթով և Բ. Դրանը կը ներկայացնէ մի յիշատակագիր նման աւստրո-ռուսականին։

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 յունիսի

Կ. Պոլիս.—Բ. Դուռը հեռագիր է ստացել, որ երբ թէ Բայազէտի մօտ, ռուս-թիւրքական սահմանի վրա տեղի է ունեցել ընդհարումն կօզակների և թիւրք զօրքերի միջև։ Սպանված են թիւրքաց երկու զինուոր։ Էրզրումի նահանգապետը մեկնել է ընդհարման տեղը։

—

Սալօնիկ.—Սուլթանը հասաւ երեկոյեան 8 ժամին և ընդունվեց հանդիսաւորութեամբ։ Տեղի ունեցաւ զօրահանդէս։

—

Բելգրադ.—Թագաւորի և կառավարութեան ներկայացուցիչները մեկնեցին Սալօնիկ՝ սուլթանի գալուստը ողջունելու։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Բրիւսսէլ, 27 մայիսի

Եւրոպացիք Համբարձման տօնը կատարում են, կարծէք, աւելի հանդիսաւոր, քան Զատիկը։ Ծննդեան տօնն է, որ փայլուն են սրանք կատարում։ Ընկերակիցներիս մի ժամանակ ես պատմել էի, որ հայերս, ընդհակառակը, Զատիկն ենք հանդիսաւոր կատարում, և, ըստ իս, աւելի ճիշտն էլ հէնց այդ է։ Որովհետև Յիսուս աստուածացաւ իր տանջանքներով, խաչելութիւնով և «մահվամբ զմահ կոխեաց» ու յարութիւն առաւ, վերածնված՝ իբր Աստուած։ Մինչդեռ ծնունդը դեռ ոչ մի փաստ աստուածութեան չէր կարող արտայայտել՝ «և եղև մարդ կատարեալ և ոչ կարծեօք»...

Պատմել էի և մեր Վարդավառի մասին, հեթանոսական հայերի այդ մեծ տօնի մասին, և մեր Գրիգոր Լուսաւորչի մոլեռանդ արարքը, որ հրդեհեց հայոց հարուստ (հեթանոսական ժամանակվայ) մատենադարանները, կործանեց մեհեանները և սրանց տեղ մատուռներ կառուցեց ու Վեներայի, Ֆլօրայի տօնը կերպարանափոխեց Վարդավառի, Քրիստոսի այլակերպութեան տօնին և այլն։

Եւ հրպիսի զուգադիպութիւն. Համբարձման տօնի նախօրեակին, երբ պէտք է մեկնէի Պարիզից, հանդիպեցի բարեկամներիցս մէկին, հէնց նրանցից մէկին, որոնց պատմել էի մեր Զատկի և Վարդավառի մասին։ Անհնար եղաւ մերժել սրանց ջերմ և սրտեռանդ հրաւէրը, և ես հարկադրված եղայ մի օր էլ մնալ Պարիզում։

Հետևեալ, Համբարձման, իմ օրը պատկանում էր ամբողջովին ֆրանսիացի իմ բարեկամներիս։ Առաւօտեան ժամը 11-ին տարան ինձ Champs Elysées-ում մի եկեղեցի, ուր սանդ գցելու տեղ չը կար և հանդիսաւոր պատարագ ու երաժշտութիւն կար։ Մի ժամից յետոյ արդէն Սէնայի վրայով շոգում էինք դէպի Սէն-Կլու։ Օրը տաք և պայծառ, հոյակապ խնճոյք և զրօսանք անտառում։ Երեկոյեան ուշ՝ երկաթուղով վերադարձանք Պարիզ և ես հրաժեշտս տալով բարեկամներիս և չը կամենալով, որ երկաթուղու կայարան գան ինձ ճանապարհելու, Օդէօնի մօտ կառքից իջայ, ասելով՝ որ պէտք է մնամ մի քանի րոպէով հայրենակիցներիցս մի քանիսի մօտ։ Եւ մինչդեռ վաստակած, ոտներս հազիւ քաշքշելով բարձրանում էի Սէն-Միշէլով, մէկը ետևից կուռս բռնեց։

— Դեռ այստեղ էք և ինչպէս յոգնած։ Հեռուից տեսայ, թէ ինչպէս հազիւ հազ ոտերդ քաշելով գնում էք։

— Դէպի երկաթուղու կայարանը, որ գնամ Բրիւսսէլ։

— Դեռ ժամանակ ունէք. մի փոքր նըստենք։

Եւ հէնց բուլվարում, առաջին նստարանը բռնելով, խօսակիցս՝ Ս. Սպանդարեանը՝ նորից բացեց իր խոցոտված սիրտը, մըրկայոյզ հոգին։ Ուժ չունէի ընդհատելու. լսում էի լռութեամբ։ Թող անիրաւութեան զոհը մի փոքր թեթևանայ, իր վիշտը ցայտելով։

— Բարև ձեզ, պ. Նազարեան,—մէկը վերցնելով ցիլինդրը՝ ընդհատեց Ս. Սպանդարեանին։

Նորեկը երաժշտագէտ Պրօֆ. Գալֆայեանն էր՝ երկու ուրիշ հայի հետ։ Սա էլ մեզ ստիպեց մտնել դիմացի կաֆէն։ Այստեղ ես, երկու գրաֆին սառ ջուր խմելուց յետոյ, տեսնելով որ գիշերվայ գնացքն էլ անցաւ, մի հինգ րոպէով դուրս եկայ կաֆէից, դիմացի հիւրանոցում գիշերելու համար մի սենեակ վերցրի և վերադարձայ կաֆէն, ուր մնացի մինչև ժամը $2^1/_2$-ը։

Բազմեմ վաղուց էր գնացել Բրիւսսէլ և ես նոյնիսկ մի վերարկու անգամ չունէի մօտս։

Հետևեալ օրն էլ, ուրբաթ, Բերտօյի յուղարկաւորութիւնն էր. գնացի մինչև կէսօր այդ հանդիսին և այնտեղից ուղղակի երկաթուղու կայարանը։ Երեկոյեան արդէն Բրիւսսէլումն էի, բարեկամիս՝ Armena-ի (Նարիման խանի դստեր) մօտ։

Ես խոստացել էի «Մշակին» մի այլ պատեհ օր հաղորդել այս անզուգական հայուհու մասին։ Մի կնոջ մասին, որի նմանը հազւագիւտ է նոյնիսկ ամենալուսաւոր ազգերի մէջ։ Եւ նման այն փառահեղ տաճարների, որ հայերս ունենք սփռած Եւրոպայում և մենք նրանց մասին նոյնիսկ աղօտ գաղափար անգամ չունենք, Armena-ն էլ հայութեան մի պայծառ աստղն է, սակայն մեզանից այնքա՜ն-այնքա՜ն բարձր և վսեմ, որ մենք մեր սովորական աչքերով տեսնել նրան մեր անդունդից անկարող ենք։

Armena-ն այժմս մի նոր մեծ ... աշխատութեան վրա է զբաղված «Մարդասիրութիւն ու գութ»։

Հետևեալ օրը Armena-ն տարաւ ինձ Alhambra թատրոնը, ուր չորս տարի առաջ Բրիւսսէլում հիմնված Բախի ընկերութիւնը իր հանդիսաւոր սիմֆօնիան էր տալիս։

Սա մեր սովորական կօնցերտը, սիմֆօնիան չէ, այլ բոլորովին մի այլ հանդէս։

Բախի ընկ.-ը Բրիւսսէլի կօնսերվատօրիայի պրօֆեսօրների, Բէրլինի, Ռօտրդամի ականաւոր օպերային երգիչների, 160 նշանաւոր երաժիշտների ու մի այդքան էլ երգչուհիների և երգեցիկ խմբի մասնակցութեամբ Աւետարանի երաժշտական պատկերացումն է տալիս։

Այսօր, մայիսի 27-ին, հանդէս է հանված Ցովհաննու աւետարանչի՝ Քրիստոսի մատնութեան ու խաչելութեան գլուխները։

Բեմը՝ ոչինչ չէ ներկայացնում նոյնիսկ չեն երևում պատերը. կարծէք մթութեան մէջ հօրիզոնից դէնը լինենք։ Առաստաղից կախված են մի շարք էլէքտրիկ կանթեղներ, առանց սիմետրիայի, կարճ ու երկար-բարակ, աննկատ լարերի վրա։ Դէպի հանդիսականները՝ երկու կողմից միմեանց հանդէպ հինգ կարգ շարան-շարան երգչուհիների խումբը սև զգեստներով, սպիտակ վզնոցով։ Սրանց արանքում՝ մի կողմից սօպրանօ և ալտօ երգչուհիներ, միւս կողմից՝ տենօր և բաս. սրանց միմեանցից բաժանողը՝ դիրիժօրը մէջտեղ և ապա ամբողջ բեմի ետև երաժիշտները և տղամարդկանց երգեցիկ խումբը։ Դաշնամուրի ծածկոցը ոչ թէ բարձրացնում են, այլ ամբողջովին հանում։ Բեմի և պարտերի մէջ տեղը, օրկեստրին յատկացվածը, պճնված է տրօպիկական բոյսերով։ Հանդիսականների ձեռքին Բախի այս երաժշտ. երկի պարտիտուրը և լիակատար բովանդակութիւն պարունակող հրատարակութիւն ֆրանսերէն ու գերմաներէն։

Հանդէսը։ Երգում է խումբը։ Կարծէք փոխասացութիւն։ Աւետարանը երգում են՝ սօպրանօ, տենօր, ալտօ, բաս։ Մերթ միայնակ, մերթ երկուսով դուէթ՝ սօպրանօ և ալտօ, կամ տենօր ու բաս։ Ոչ մի ծպտուն, ոչ մի բացագանչութիւն։ Մերթ ընդ մերթ լսում էք զսպված հեկեկանք։ Թաշկինակներ են երևում բռնում հանդիսականներից շատերը։ Շատերի աչքերից հոսում է արտասուք։ Զմայլեցուցիչ երգ ու նուագ։ Երգում են՝ Gl. Oblhoff (սօպրանօ), Martha Stapelfeldt (ալտօ), George Mvalter (տենօր) Ger. Zalsman (բաս)։ Մէկը միւսից ընտիր։

Armena-ն նուիրեց ինձ այս հանդիսին վերաբերեալ երաժշտ. հրատարակութիւնները, և յոյս ունեմ Թիֆլիսումն էլ առաջիկայ ձմեռ կարող լինենք մեր օպերայի և երաժշտ. դպրոցների մասնակցութեամբ հանդէս տնել։

Բրիւսսէլը, որին «Փոքրիկ Պարիզ» են անուանում, շատ բարեկարգ է, կեանքն աւելի էժան, քան նոյնիսկ Շվէյցարիայում։ Եւ որովհետև իւրաքանչիւր քաղաքացի համարեա իր սեփական տունն ունի, ուստի աւելորդ սենեակը վարձու են տալիս կահաւորված՝ ամսական—նոյնիսկ շատ փառահեղ կահկարասիքով, լոյսով—20—25 ֆր.։ Մեզ մօտ նման սենեակ 50 ր. չէ կարելի գտնել։ Նոյնպէս էժան է և ապրուստը։

Տ. Նազարեան

ՄԻԱՑԵԱԼ ԻՏԱԼԻԱՅԻ ՏՕՆԸ

Ցունիսի 4-ը ամբողջ Իտալիայի համար նուիրական օր է։

Ամեն տարի այդ օրը Իտալիայում տօնվում է մեծ հանդէսով, որովհետև այդ օրը երկրի քաղաքական ազատութեան տօնն է։

Բայց այս տարի այդ օրը տօնվեց արտակարգ հանդիսաւորութեամբ, իտալական միացեալ պետութիւնների կէս-դարեայ գոյութեան պատճառով։

Ամբողջ երկրի ազգաբնակութեան ընդհանուր հիացմունքի և խանդավառութեան տակ բացվեց այդ օրը հսկայական յուշարձանը, որը կանգնեցրեց ամբողջ ժողովուրդը ի յիշատակ Իտալիայի ազատագրութեան և միութեան։

Ցունիսի 4-ին Յաւիտենական քաղաքում, այն է Հռոմում, իտալական ազգի ներկայացուցիչները հանդիսաւորապէս կատարեցին այդ նուիրական տօնը։

Այդ հսկայական արձանը ճարտարապետական, գեղագիտական և արձանագործական արուեստների հրաշալիքներից մէկը կարելի է համարել։ Նա ներկայացնում է Իտալիայի ազատագրութեան պատմութեան հերոսների մղած կուի այլևայլ շրջանները։

Այս արձանի բացման հետ միաժամանակ տեղի է ունեցել նաև Միացեալ Իտալիայի առաջին թագաւոր Վիկտոր-Էմմանուէլ II-ի ոսկեզօծ արձանի բացումը, որը զետեղված է հսկայական արձանի առջև։

Թէ որ աստիճան նուիրական է յունիսի 4-ը իտալացիների համար, այդ ցոյց է տալիս հէնց այն հանգամանքը, որ ազգը նրա կառուցման համար յատկացրել է 30 միլիօն ֆր.։

Հազարաւոր արհեստաւորներ ու բանուորներ այդ արձանի կառուցման վրա աշխատել են ամբողջ 28 տարի։

Իտալական ազգը միաձոյլ սրտով և խանդավառ հոգով մասնակցելով օրվայ մեծ հանդէսին՝ ապացուցեց արար աշխարհին, որ Իտալիան ...մին» չէ, այլ նա միացեալ մի զանգուած է։

«Կեցցէ Իտալիան, կեցցէ հայրենիքը»։ Ահա ուրախութեան այն աղաղակը, որ դուրս է թռչում ինչպէս նէապօլիտանցու, նոյնպէս և պիէմօնտէցու և տոսկանացու կրծքից։

Բայց այդ ընդհանուր խանդավառութեան չէր մասնակցում միայն մի կաստա. այդ կաստան է՝ կաթօլիկ հոգևորականութիւնը, որը դեռ այսօր էլ չէ մոռացել իրան հասցված վիրաւորանքը։ Այդ այն վիրաւորանքն է, որ հասցրեց վերածնված Իտալիան պապին, Վատիկանին և ամբողջ հոգևորականութեանը, խլելով նրանցից աշխարհիկ իշխանութիւնը և թողնելով Պետրոս առաքեալի երկրային ներկայացուցչին՝ զբաղվել «հոգիների փրկութեան» գործով միայն։

Ու Վատիկանը, իբրև վրէժխնդրութիւն հին վիրաւորանքի, խստիւ արգելեց բոլոր կղերին ոչ միայն չը մասնակցել այդ ընդհանուր հանդէսին, այլ և նոյն-իսկ չը մօտենալ այն վայրին, ուր կատարվում է հանդէսը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կ. Հ. Բ. ԸՆԿ. ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Շաբաթ երեկոյեան, յունիսի 4-ին, տեղի ունեցաւ Կ. Հ. Բ. Ընկ. ընդհանուր ժողովի շարունակութիւնը բժշկապետ Բ. Նաւասարդեանի նախագահութեամբ։

Որովհետև ժողովականները չը կարողացան իրանց միջից քարտուղար ընտրել, ուստի, հակառակ կանօնադրութեան, քարտուղարի պաշտօնը յանձնվեց խորհրդի քարտուղարին։

Նախագահը առաջարկեց քննել օրակարգը. 1) զեկուցումն Ընկ. 30-ամեայ յօբելեանի մասին. 2) առաջարկ անդամակցական վճարի պակասեցման մասին. 3) ընտրութիւն խորհրդի՝ հերթով հեռացող անդամներ Ս. Ցարութիւնեանի, Ա. Սարուխանեանի, Ց. Շահնազարեանի և տ. Հ. Աստամեանի փոխարէն և մի փոխ-անդամի, վեբաստուգիչ յանձն. 3 անդամի, և 2 փոխանդամի. 4) ընթացիկ հարցեր։

Ընկ. անդամ Նիկ. Աբրահամեան հերթից դուրս անում է հետևեալ յայտարարութիւնը. «Այսօր լրագիրներում կարդացինք, թէ Ընկ. խորհրդի փոխ-նախագահ Ց. Սպենդիարեան հրաժարվել է խորհրդի նիստում պատահած ինչ-որ վէրին աստիճանի ցաւալի դէպքի պատճառով։ Շատ ցանկալի է, որ խորհուրդը բացատրէ կատարված իրողութիւնը և հանգստացնէ յուզված մտքերը»։

Նախագահը նկատում է, թէ, քանի որ յայտարարութիւնը օրակարգում չը ... նա անկարող է քննութեան խնդիր ... նել այն։

Ժողովականներից մի քանիսը ... պահանջում են անպայման կարդալ Ս... դիարեանի հրաժարականը և լսել խորհ... դրական բացատրութիւն։ Մի երկու ... ես գտնում են, որ խնդիրը փափ... և պէտք է յուսալ, որ խորհուրդը ի... քերով կը հարթէ թիւրիմացութիւնը։

Հ. Առաքելեան բացատրում է, ... դարև, նախագահը կարող է թոյլ ... օրակարգից դուրս նոր հարցերի և... Ջարկների քննութիւնը, բայց Ընկ... թեան ամեն մի անդամ լիակատար... ւունք ունի հարցապնդումներ ուղղ... ղովում, և խորհուրդը կարող է կամ... ջապէս պատասխանը տալ կամ յետ... պատասխանը յաջորդ ժողովին։

Խորհրդի անդամները ի վերջոյ խ... վանեցին, որ, արդարև, Ց. Սպենդի... հրաժարական է տուել, բայց խորհ... աշխատում է համոզել նրան յետ վ... իր հրաժարականը. եթէ այդ չ՝ յաջողվ... ժամանակ հրաժարականի խնդիրը կը... վի ընդհանուր ժողովին։

Այս բացատրութեամբ հարցը հա... սպառված։

Քննութեան առարկայ է Ընկերու... 30-ամեայ յօբելեանի հարցը, որի առ... խորհուրդը առաջարկում է հանգան... գումարներով հիմնել «դպրոցական և ուսուցչական ֆոնդ»։

Ֆոնդ հիմնելու խնդիրը դառնում է վիճաբանութիւնների նիւթ։ Ժողով... ներից Գ. Կաֆեան, Պապօվեան, Ջէրքէ... Խարազեան, Գրիգորիս քահանայ և... կողմնակից են զուտ դպրոցական ֆոնդ... նելու։ Մինչդեռ Տ. Ցովհաննիսեան, Ս... քումեան, Գ. Վարդանեան, Ց. Մալխա... Աւագեան, իշխանուհի Մ. Թումանեան, Թումանեան և այլք եռանդով պաշտպան... են ուսուցչական ֆոնդ հաստատելու ... Ինքնուրոյն առաջարկութիւններ եղան՝ Հ. Առաքելեանի կողմից՝ հիմնել գրակ... ֆոնդ, որպիսի գաղափարը արծարծվ... նաև «Հօրիզոնի» մէջ։ Առաքելեանի ... ծիքով՝ գրական ֆոնդի նախաձեռնո... պահողը լինելու է անպատճառ Կ. ... Ընկերութիւնը իբրև վստահելի հաստա... թիւն։ բ) Եր. Լալայեանի կողմից՝ ... ւարրական դպրոցներ, ժողովրդական ... տարակութիւններ և գրադարան։ գ) Մամուլեանի կողմից՝ բանալ աշխատ... տուն։

Ցիշեալ առաջարկութիւնները հանդ... են առարկութիւնների։ Օրինակ՝ գ... ֆոնդի առիթով մատնանշեցին, թէ 1... լրանում է հայկական տպագրութեա... ...մէկ։ Աշխատանքի տան նկատմամբ ցո... ներ եղան՝ թէ Բագուի օրինակը տա... բացասական արդիւնք, չը նայած ... ծախքերին։

Խորհրդի նախագահ Ս. Ցարութիւ... առաջարկում է նպատակ չը նախոր... Այժմ,—ասում է նա,—որոշում կայացն... կարելի, այլ պէտք է յայտնել, թէ հա... նակվող գումարները գործադրվելու են... ցառապէս գաւառների կարիքների ... Այդ նկատումով կարող են լինել նուէ... թէ դպրոցների և թէ ուսուցիչների ... հօգուտ. թեան համար։ Իսկ անորոշ նպա... կով ստացված գումարների գործա... թիւնը կարող է որոշել յետոյ ընդհա... ժողովը։ Այսօր կարելի է լրացնել խոր... առաջարկը մի կէտով ևս, որ ցանկա... նմանապէս գրական ֆոնդ։

Սակայն ժողովը որոշում է ընդգծել ... նպատակը, որի համար լինելու են յօբ... նական հանգանակութիւնները։

Նախագահը քուէարկում է. 1) Խոր... առաջարկութիւնը—«հիմնել դպրոցակ... ուսուցչական ֆոնդ»—մերժվում է ... ձայն։ 2) Խորհրդի առաջարկութի... «հիմնել դպրոցական-ուսուցչական ֆոն... մերժվում է միաձայն։ (Դահլիճում բաց... նում է ընդհանուր ծիծաղ, լսվում են սր... դարձուածքներ, որովհետև կամաչ ... շուրջը բոլորած խորհրդի անդամներ... ոչ մինը չէ կանգնում պաշտպանելու ... հրդի առաջարկութիւնը...)։ 3) Հ. ... լեանի առաջարկութիւնը—«հիմնել գրա... ֆոնդ»—նոյնպէս մերժվում է։ 4) Եր... լայեանի առաջարկութիւնը—«հիմնել ... տարրական դպրոցների, ժողովրդական ... տարակութիւնների և գրադարանի հա... —նոյնպէս մերժվում է։

Տ. Մամուլեան յետ է վերցնում իր ... ջարկը։

Ապա նախագահը խնդրում է ոտքի կ... նել նրանց, որոնք կողմնակից են մա... ւորապէս դպրոցական ֆոնդին։ Ոտքի ... կանգնում 26 հոգի (ժողովականների ... հասել էր 62-ի)։ Նստած են 20 հոգի ... թիւս որոց նաև ձեռնպահ մնացողները։ Նոյնպէս նախագահը խնդրում է ոտքի կ... նել զուտ ուսուցչական ֆոնդ ... Կանգնում են 20 հոգի, դէմ են 19։

Նախագահը յայտնում է, որ ուրեմն ... ցաւ դպրոցական ֆոնդ հիմնելու առա... կութիւնը։

Սակայն դահլիճի մթնոլորտը յուզվում ... Լավում են բուռն բողոքներ նախագ... հասցէին, թէ նա պէտք է քուէարկէր ... ուսուցչական ֆոնդի առաջարկութիւ... որը անպայման կընդունվէր։ Մի ... կող...

խիստ առարկում են դպրոցական փոնդի կողմնակիցները։

Տ. Յովհաննիսեան, Գր. Վարդանեան, Կ. Շիրինեան և այլք պնդում են կրկնաքուէարկութեան վրա։

Դրա դէմ առարկում են ուժգնապէս Գ. Կաֆեան, Ա. Պապովեան, Ս. Զէրքէզեան, Ս. Խարազեան, Հ. Առաքելեան, Զ. Մամուլեան և բողոքում, որ մի անգամ քուէարկված հարցը նոյն ժողովում վերաքուէարկելը ապօրինութիւն է։ Գ. Կաֆեան յայտնում է, որ այդպիսի վարմունքով շատ անախորժ պրեցեդենտ է ստեղծվում մեր ժողովների համար։ Մի քանիսը առաջարկում են ընդունված համարել երկու հարցերը ևս՝ թէ դպրոցականը և թէ ուսուցչականը։

Ընդհանուր բարձրաձայն խօսակցութիւնների վերջ դնելու նպատակով՝ նախագահը ջանում է խնդիրքով ու զանգահարութեամբ... Ժողովը ստանում է իսկական հայկական ժողովի պատկեր իր զաւեշտականութեամբ... Ժողովականներից ոմանք դուրս են գնում։

Վերջ ի վերջոյ, մինչ մի մասը զայրոյթով շեշտում է, թէ մի անգամ կատարված քուէարկութիւնը հակաօրինական է կրկնել, իսկ միւս մասը ցասումով պահանջում է ընդունել, որ անցել են «դպրոցական և ուսուցչական փոնդ» հիմնելու առաջարկութիւնները միասին, նախագահը, ստանալով ներկայ եղող 51 անդամներից 32-ի հաւանութիւնը, հարցը դնում է քուէարկութեան, որով և յայտարարում է, թէ ընդունված պէտք է համարել «հիմնել դպրոցական-ուսուցչական փոնդ»։

Հուսկ յետոյ խորհուրդը զեկուցանում է անդամակցական վճարի պակասեցման մասին։

Ապա երբ անցնում են ընտրութիւններին, անդամներից մի քանիսը դարձեալ մեկնում են և սկզբում 62 անդամներով սկսած ժողովը ձեռնարկում է ընտրութիւններին մօտ 40 անդամներով։ Ահա այդ ժամանակ վերսկսվում է զաւեշտականութիւնը։ Խորհրդից դուրս եկող անդամները, մանաւանդ նախագահ Ս. Յարութիւնեան, անդառնալի կերպով յայտնում են, որ չեն կամենում այլ ևս քուէարկվել։ Ժողովականները առաջարկում են վերընտրել, այն ևս ոչ գաղտնի քուէարկութեամբ, այլ բաց։ Երկար պնդումներից յետոյ երկու կողմից ևս անկեղծ է նկատվում Ս. Սարուխանեանի հրաժարականը, որ յայտնում է, թէ ինքը հրաժարվում է քաղաքից հեռանալու պատճառով։ Մնացածները, ի հարկէ, վերջապէս վիջում են ժողովականների թախանձանքին և թոյլ են տալիս համարել իրանց ընտրված՝ առանց գաղտնի քուէարկութեան, միաձայն։ Ապա Սարուխանեանի փոխարէն ընտրվում է իշխանուհի Մ. Թումանեան, իսկ փոխ-անդամ ընտրվում է Կ. Տէր-Մկրտչեան։ Նոյնպէս առանց քուէարկութեան բաց կերպով ընտրվում է նախկին վերստուգող յանձնաժողովը։

Եւ այսպէս՝ Թիֆլիսում մօտ 500 անդամ ունեցող կենտրոնի վարիչ մարմինները ընտրվում են տուալարի, 40—45 անդամներով, բաց ձայներով։ Ընտրվողները չեն զգում տակտի և կօրրեկտութեան պահանջը, որ գոնէ ընտրութիւնը լինի գաղտնի քուէարկութեամբ, ինչպէս ընդունված է ամեն մի փոքր ի շատէ քաղաքակիրթ ընկերութեան մէջ։

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի, յունիսի 5-ին, ցերեկը կայացաւ Հայոց Դրամատ. Ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը։

Ժողովը, համաձայն վարչութեան առաջարկութեան, միաձայն Ընկերութեան պատուաւոր անդամ ընտրեց հայ գրող Շիրվանզադէին նրա գրական գործունէութեան 30-ամեայ յօբելեանի առիթով։

Ապա քննութեան առաւ 1910—11 թ. թատերաշրջանի հաշիւը։

Վարչութեան հրատարակած տեղեկագիրը ցոյց է տալիս, որ Ընկերութիւնը 1910—11 թ. ունեցել է մուտք՝ 21,921 ր. 23 կ. և ծախք՝ 21,575 ր. 24 կ., որով զուտ արդիւնք ունեցել է 345 ր. 99 կ.։ Մուտքը բաժանված է հետևեալ կերպով. 1) Նուէրներ՝ 7015 ր., 2) անդամավճարներ՝ 825 ր., 3) ներկայացումներից՝ 14,034 ր. 35 կ., 4) տոկոս և այլն՝ 46 ր. 88 կ.։ Ելքը բաժանվում է հետեւեալ կերպով. 1) ծախք ներկայացումների՝ 19,979 ր. 33 կ., 2) գեղջ կարօտներով՝ 231 ր. 10 կ., 3) գրասենեակի ծախքեր՝ 614 ր. 81 կ., 4) օժանդակութիւն սիրողներին՝ 500 ր., 5) տեղեկագիր՝ 200 ր., 6) մրցանակ՝ 50 ր.։

Ընկերութիւնը ունեցել է 46 մշտական անդամ և 115 գործադիր անդամ։

Առաջիկայ տարվայ (1911—12 թ.) համար վարչութիւնը առաջարկում է հետևեալ նախահաշիւը։ Մուտք սպասվում է՝ 1) Միացորդ նախորդ սեզոնից, ստանալիք գումարներ՝ 1015 ր., 2) Արտիստական թատրոնում 20 ներկայացումներից արդիւնք՝ 10,000 ր., 3) կողմնակի ներկայացումներից՝ 2000 ր., 4) նուէրներ՝ 7000 ր., 5) անդամավճար՝ 800 ր., 6) % գումարներից՝ 150 ր., 7) զանազան մուտքեր՝ 450 ր., ընդամենը՝ 21,415 րուբլի։ Ծախք. Թատրոնի վարձ, ռոճիկ դերասանների, ներկայացումների ծախք, մրցանակ, սիրողներին, պարտքերի հատուցումն և այլն՝ 21,415 ր.։

Ժողովը, հաստատելով հաշիւը և նախահաշիւը, որոշեց յետաձգել յաջորդ նիստին Ընկերութեան գործունէութեան քննութիւնը։

Ապա իր զեկուցումը տուեց մրցանակաբաշխութեան ճիւղին։ Ցայտնվեց, որ ստացվել են մօտ 25 հատ ինքնուրոյն և թարգմանական պիէսներ, բայց ժիւրին ոչ մինը նրանցից մրցանակի արժանի չէ տեսել։

Դրանից յետոյ ժողովը դիմեց վարչութեան անդամների և փոխ-անդամների ընտրութեան։ Հերթով դուրս պէտք է գային վարչութեան 2 անդամներ՝ Ալ. Խատիսեանը և Գ. Ծուլիկեանը, և փոխ-անդամներ Լ. Բարայեանը, Գ. Օքրոյեանը և Գ. Լևոնեանը։ Վարչութեան նախագահ Տ. Յովհաննիսեան յայտնում է, որ ինքը դիմած լինելով պ. Լևոն Մանթաշեանին, վերջինս յայտնել է իր յօժարութիւնը՝ լինել վարչութեան անդամ. ուստի և ժողովը բաց քուէարկութեամբ ընտրում է Լևոն Մանթաշեանին անդամ։ Սամսոն Յարութիւնեան առաջարկում է վերընտրել Ալ. Խատիսեանին, սակայն վերջինս յայտնեց, որ, ինքը յարգող լինելով օրէնքի, կը ցանկար ընտրվել գաղտնի քուէարկութեամբ, թէև, անկարող լինելով սաստիկ զբաղմունքի պատճառով մասնակցել նիստերին, խնդրում է չընտրել իրան։ Ժողովը սակայն վերընտրում է բաց քուէարկութեամբ Ալ. Խատիսեանին։ Այնուհետև Գ. Ծուլիկեան նոյնպէս բաց քուէարկութեամբ ընտրվեց փոխ-անդամ, իսկ գաղտնի քուէարկութեամբ փոխ-անդամներ ընտրվեցին Գ. Երիցեան և Սարեան։

Ժիւրիի անդամների ընտրութիւնը յետաձգվեց յաջորդ նիստին։

Հարկաւոր ենք համարում կցել, որ նախահաշւի մէջ մտցվեց հետևեալ փոփոխութիւնը։ Մուտքի մէջ նուէրների վրա աւելացրին 800 րուբլի, իսկ այդ գումարը յատկացվեց անձեռնմխելի գումարների վերականգման։

ԿՈՒՍԻԿԵԱՆՆԵՐԸ ԲԱՐՈԶՈՒՄ ԵՆ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նորից խօսում է Կուսիկեանը «Հորիզոնում», խօսում է խրոխտ, հպարտ, մեծամտութեամբ, ամպերից, կարծես յունաց չաստուածը բարկացած... Նա վկայում է միամտաբար, որ ինքը հերոսացի է, իսկ ես ասիացի, և պնդում է, որ ես մասնում եմ Մ. Նալբանդեանին, Գր. Արծրունուն, Ռ. Պատկանեանին...

Դժուար է պարոնի հետ վիճել, կարիք էլ չը կայ, որովհետև ընթերցողի համար ամեն ինչ պարզված է, որովհետև նա, որ հետևեւել է մեր վէճին, կարող է տեսնել, որ Կուսիկեանը մեր ոչ մի հարցին պատասխան չը տուեց...

Եթէ մենք նորից ձեռք ենք վերցնում մեր գրիչը, դա Կուսիկեանին պատասխանելու համար չէ, այլ Կուսիկեաններին...

Կուսիկեանները շատացել են մեզանում...

Նրանք միշտ մեծամտաբար քարոզում են և միշտ խօսում են ամպերից...

Խրոխտ, հպարտ...

Նրանք գաղափարը դարձնում են աղանդ և, փոխանակ գաղափարների տէրեր լինելու, դառնում են գաղափարների ծառաներ, ստրուկներ...

Դա է պատճառը, որ մեզանում ծրագիրը գերադասվում է գործունէութեան, և դա է պատճառը, որ մեզանում փոքր գործի շուրջը սուտակերի պէս են շատանում, աճում ընկերութիւններ, կուսակցութիւններ, որ իրար ուտում են և խեղդում գեռ գործ չը սկսած...

Ամեն մի աշխատաւոր գործողի խելք, ցանկութիւնը, աշխատանքը պէտք է լինի մի բան և միայն մի բան՝ շտապեցնել, մօտեցնել օր, ժամ, րօպէ առաջ վեսև և գեղեցիկ գաղափարների իրականացումը։

Ո՞ր գաղափարը գերադասելի է մեզ համար ներկայ հանգամանքներում...

Տեսնել հայերին լուսաւորված։

Լուսաւորութիւնը պիտի լինի մեր բոլոր մտքերի առարկան։

Լուսաւորութեան գաղափարին պիտի ծառայեն բոլորս։

Ինքնօգնութեան գաղափարը՝ վսեմ է, բայց չքանում է լուսաւորութեան ձգտումի գաղափարի առաջ. ահա ինչը չեն հասկանում աղանդաւորները...

Միթէ աղանդաւորներ չեն նրանք, որ սառել են իրանց գիտութեան մէջ, իրանց գրքերում և, մոռացած՝ հայ իրականութիւնը, գործելու մեծ կարիքը, խօսում են միայն յանուն մեծ գաղափարի, կարծես գաղափարը կուռք լինի երկրպագելու համար և ոչ թէ այն լոյսը, որին պէտք է վազել, մօտենալ...

Եթէ փայլուն գաղափարներից մեզ բաժանում են տասնեակ հազար քայլեր, եթէ մենք կարող ենք անելու հարիւր քայլ, տասը, մինը, ես կասեմ՝ անենք այդ մի քայլը, մենք փոքր-ինչ կը մօտենանք այդ գաղափարներին և այն պարոնների, որոնք կանգնել են և հպարտ, խրոխտ կանչում՝ կամ տասնեակ հազար քայլեր կամ ոչ մի քայլ. ես կասեմ՝ դուք աղանդաւորներ էք, դուք գաղափարը դարձրել էք աղանդ, որին երկրպագում էք՝ փոխանակ ծառայելու...

Բանը խօսելու, ծրագիրներ գրելու մէջը չէ։ Խօսքի և ծրագիրների ժամանակը անցաւ։

Պէտք է գործել, գործել և գործել...

Գր. Արծրունին այս-ինչ բանն է քարոզել, Միքայէլ Նալբանդեանը՝ այն-ինչը... ճիշդ է։ Պահեցէք ամուր ձեր սրտերի խորքերում այդ ճշմարտութիւնները և մի մոռանաք, որ խօսելու ժամանակը չէ, այլ գործելու։ Աշխատեցէք մօտեցնել մեզ բոլորիս այդ ճշմարտութիւններին...

Բայց դուք կանգնած էք, շուարած, դուք կարդացել էք և վատ էք մարսել այն ճըշմարտութիւնը, թէ մեզ անհրաժեշտ է ինքնօգնութիւն, և պնդում էք՝ ինքնօգնութիւն, ինքնօգնութիւն, և գեղեցիկ վարդապետութիւններից դուք արել էք աղանդ և դարձել էք աղանդաւորներ...

Ազգը ձեզ հետ չի գնայ, որովհետև ազգը կը գերադասէ փոքր գործը ձեր մեծ խօսքերից...

Ահա Լազարեանների, Սանասարեանների, Գօգօյեանների, Մանթաշեանների և շատ այլ վաճառականների անունները կը մնան, երբ մանր և միջակ մեր գրականութեան ասողերի անունները կը մոռացվեն...

Լազարեանը վաճառական էր, այո, բայց ոչ մի հայ բանաստեղծ, ոչ մի հայ հրապարակախօս այնքան օգուտ տուած չէ մեզ, որչափ այդ վաճառականը։ Թող չը մոռանան այդ ճշմարտութիւնը Կուսիկեանները և մանաւանդ թող յիշեն այդ՝ մեր հարուստ վաճառականները։

Ոսկով ծառայելը գաղափարներին գերադասելի է, քան թէ խօսքով կամ գրչով... Խօսքով և գրչով մենք բոլորս հայրենասէրներ ենք։

Ոսկով ծառայողը ապացուցանում է, որ նա հայրենասէր է...

Եւ եթէ Կուսիկեանները անպատճառ պատգամներ են որոնում մեր գրուածքներում և ծաղրում, ահա միակ մեր պատգամը. լինել գաղափարների տէր և ոչ թէ ստրուկ, չը դարձնել գաղափարը աղանդ և՝ որ գլխաւորն է՝ որոնել, գտնել գործնական միջոցներ և ճանապարհ՝ անվերջ անհամ խօսքերից գործի դառնալ՝ մեզ գաղափարներին մօտեցնելու համար, անխտիր ամբողջ ազգի աջակցութեամբ չարհամարհելով և վաճառականներին և սուրբ պահելով ազա Լազարեանների նման գործիչների յիշատակը։

Իսկ ձեր կուրօպատկեան պատգամը՝ համբերութիւն, համբերութիւն և համբերութիւն, ձեր կարծիքը, թէ բաւական է ամուր ամուր խօսել գաղափարների մասին, որ այդ գաղափարները իրականանան, ծաղրելի է միանգամայն...

Գր. Ջալխուշեան

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Գարունը նոր է բացվում

Ծօձկան (Բօրչալուի գաւ.), 2 յունիսի

Յունիսը եկաւ, մեր երկրի սար ու ձորը նոր գարունքացաւ։ Գոմի, ոծաղների դըռները բացվեցին. մարդ, անասուն՝ քոչ ու բարխանով սարերը մեկնեցին։ Այն ինչ՝ ուրիշ տարիներ մինչև այսօր սարը գնացողները շատ վաղուց գնացել վերջացել էին, միայն այս տարի մեր գիւղացոց յունիս ամսին հազիւ վիճակվեց սարերը մեկնել։ Ահա երկու-երեք օր է, ինչ գիւղացիք օր ու գիշեր են անում, իրանց քոչ ու բարխանան հով եղեմեան երախտ Լալւար սարն են տանում, ճանապարհին ենթարկվելով հազար ու մէկ պատահարների, թալանի, կողոպուտի։

Ցաճախ բացակայելու պատճառով՝ տեղիս հայոց երկսեռ ծխ. դպրոցի մանուկները մայիսի 15-ից արձակ են, որովհետև գարունքացել է և գիւղացու համար հազար ու մի տեղից աշխատանքի դուռն է բացվել (սարերը գնալ, գութանը լծել, այգին շինել ու նայել և այլն և այլն), որի մէջ օգնող տարրի կարիք է զգացվում։

Սաստիկ կարկտախառն, հեղեղաման անձրևների գալը դեռ ևս շարունակվում է։ Խոտ չը լինելու պատճառով, այս տարվայ գարնանավարերը յետաձգվեցին. հազիւ մայիսի 25-ից գութանները դուրս հանվեցին, հողը վարելու գործողութիւնը նաստիկ ցեխից խանգարվում է։

Կայծօն

Գէորգեան ճեմարանի ընթացաւարտները

Էջմիածին, 4 յունիսի

Այս տարի Գէորգեան հոգևոր ճեմարանում աւարտական քննութիւնները սկսվեցին ապրիլի 20-ին և վերջացան յունիսի 1-ին։ Լսարանական եսամեայ լիակատար դասընթացքն աւարտեցին՝ 1) Այվազեան Հմայեակ՝ կարնեցի, 2) Յովհաննիսեան Ալէքսան՝ առակցի (Պարսկաստան), 3) Վարդապետեան Վահան՝ էվջիլարցի (Էջմիածնի գաւառ), 4) Տէր-Յարութիւնեան Սահակ՝ կոթի գիւղացի (Ղազախի գաւառ) և 5) Տիրացուեան Արտաշէս՝ շումլացի (Բոլգարիա)։ Բացի սրանցից, 4 հոգի էլ առաջիկայ ուսումնական տարվայ սկզբին վերաքննելի են։

Իսկ դպրոցական Զ. դասարանի լիակատար դասընթացքն աւարտեցին հետևեալ աշակերտները. 1) Բազիլ Յովհաննէս՝ թէհրանցի, 2) Բաղդասարեան Երեմիա՝ գօրիսեցի, 3) Գաբրիէլեան Գարեգին՝ փարպեցի (Էջմիածնի գաւառ), 4) Գուլոյեան Աբրահամ՝ սալմաստեցի, 5) Դանիէլեան Աշոտ՝ շուշեցի, 6) Դաբբինեան Արշաւիր՝ վանեցի, 7) Երկարակեցեան Միսակ՝ բաղէշցի, 8) Թաթուլեան Կարապետ՝ անուխեցի (Սուխումի շրջան), 9) Ղարիբեան Զարեհ՝ թէհրանցի, 10) Մահտեսի-Գրիգորեան Ռուբէն՝ սալմաստեցի, 11) Մահտեսի-Մարտիրոսեան Գէորգ՝ գէչէրլուեցի (Էջմիածնի գաւառ), 12) Մառանջեան Մեսրոպ՝ ալէքսանդրօպոլցի, 13) Մարտիրոսեան Մեսրոպ՝ խլաթցի, 14) Մելիք-Բաբայեան Արշակ՝ բաշքեանդցի (Դարալագեազի գաւառ), 15) Պարթևեան Խօսրով՝ վանեցի, 16) Սարգսեան Հրանտ՝ սամաղարցի (Էջմիածնի գաւառ), 17) Սիմէօնեան Մկրտիչ՝ ալէքսանդրօպոլցի, 18) Տէր-Աւագեան Անուշաւան՝ երդափինցի (Դարալագեազի գաւառ), 19) Տէր-Խաչատրեան Արիստակէս՝ համզաչեղցի (Տարօնի թեմ.), 20) Տէր-Յակոբեան Վաղինակ՝ թաւրիզեցի և 21) Քոչարեան Ստեփան՝ վաղարշապատցի։

Ց. Գրիգորեան

Ցրտերը Կարսում

Կարս, 5 յունիսի

Այսօր կատարեալ ցուրտ է։ Կարծես աշնան վերջին օրերն են։ Ամառվայ հագնելիքները պահարանը դրին։ Համ ցուրտ է, համ սառը քամու շնորհիւ փոշին աչք է կուրացնում։ Մինչև ապրիլի 15-ը մեզ համար ձմեռ էր. փակված էինք տներում։ Մայիսը անցկացաւ ցեխով, անձրևով. տաք օր չը տեսանք։ Իսկ այժմ դարձեալ ցուրտ է։ Երեք ամսից յետոյ արդէն ձմեռվայ նշանները կերևան։ Ուրեմն մենք միայն ամիսներով որոշում ենք տարվայ եղանակները։

Սարիբէգ Տէր-Մելքիսեդէկեան

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ղզլը-Արվաղ, 31 մայիսի

Աստրախանի վիճակային կոնսիստորիայի շրջաբերականի համաձայն և տեղիս ծխատէր Ց. քահ. Մղէբրեանի հրաւիրանօք, կիրակի, մայիսի 29-ին, ս. Աստուածածին եկեղեցում կայացաւ ծխական ժողով, ընտրելու գաղութի կողմից մի պատուիրակ, որը պէտք է սեպտեմբերի 11-ին ներկայ լինի Աստրախանում կայանալիք՝ թեմի կաթողիկոսական պատգամաւորի ընտրութեան։ Որովհետև տեղական պատուիրակ ուղարկելը դժուարութիւնների է հանդիպում, ուստի ժողովը որոշեց՝ նախկին ընտրութիւնների նման այս անգամ էլ իրանց ձայնը յանձնել Աստրախանում գտնվող մի որևէ ծանօթ անձնաւորութեան։

Ժողովը Ղզլը-Արվաղի կողմից պատուիրակ ընտրեց աստրախանցի վաճառական Նիկօլայ Միրզանդրանցեանին։

Կաթողիկոսական թեկնածուների մասին առ այժմ որոշ կարծիքներ չյայտնվեցին այն պատճառով, որ հայ մամուլը դեռ ևս վերջնականապէս կանգ չէ առել որևէ հոգևորականի վրա։ Բայց և այնպէս տեղիս հասարակութիւնը, ընդհանուր խօսակցութեան միջոցին, հայրապետական գահի համար ամենացանկալի ընտրելի համարում է Կարապետ եպիսկոպոս Տէր-Մկրտչեանին։

Մենտոր-Միրաժ

ԲԱԳՈՒԻ ԾԽԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ*)

Բագու, 29 մայիսի

Այսօր, չը նայած որ աւելի մեծ բազմութիւն էր սպասվում ժողովում, սակայն անցեալ ժողովից էլ քիչ եկան։

Ժողովի նախագահն էր այս անգամ ևս Ան. Քալանթարը։ Հէնց ժողովի սկզբին, կարճ վիճաբանութիւններից յետոյ, անհամեմատ մեծամասնութեամբ որոշվեց կաթողիկոսական պատուիրակների ընտրութիւնը յետաձգել աշնան, ի նկատի առնելով որ դեռ բաւական երկար ժամանակ է մնում դեկտեմբեր ամսին։

Խատիսեան, յետաձգման որոշումը կայացնելուց յետոյ, առաջարկում է նորից յանձնաժողով ընտրել, ճանապարհորդական ծախսեր վճարել և ուղարկել Կ. Պօլիս և այլն, որպէսզի տեղեկութիւններ ժողովեն և աշնան ժողովին զեկուցում ներկայացնեն։

Յանձնաժողով ընտրելու հարցը պաշտպանում է հայր Գարեգինը, բայց գտնում է, որ այդ յանձնաժողովը կարող է և աղմուկ առաջ բերել... Աւելի յարմար է համարում լսել լրագրութեան. միւս կողմից տէր-հայրը՝ ժողովականների սակաւ թիւկազմելը ի նկատի ունենալով՝ անյարմար է գտնում յանձնաժողով ընտրել։

Խահակեան ուսուցիչը առաջարկում է յանձնաժողովը գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրել։

Հայր Եղիշէն յանձնաժողովին դէմ է այն պարզ պատճառով, որ հարցը շատ պարզ է գտնում։ Նա ասում է, որ 2—3 եպիսկոպոսներ Թիւրքիայում ունենք, նոյնչափ էլ Ռուսաստան, բոլորն էլ յայտնի են. պարզված է և այն, որ միմիայն եպիսկոպոսները կարող են կաթողիկոսացու համարվել։

Ապա երկար խօսում է երդ.-հաւ. օգնական Զուբարը։ Նա խօսում է աշխատաւոր մասսայի անունից, որը ժողովից բացակայում էր, և դատապարտում է մի խումբ բուրժուաներին, որ նրանք ինչ ցանկանում են՝ այն էլ անում են իրանց շրջանում, ապա իրանց որոշումները, վճիռները ձևակերպված փաթաթում են ընդհանուր հասարակութեան շնքին։

Ժողովականները բուռն ծափահարութեամբ ընդունեցին Զուբարի աւարտած ճառը։

Վերջինիս դէմ խօսեց Խատիսեան՝ առաջ բերելով անգլիացիների վերաբերմունքը իրանց անձնական - անհատական գործերի վերաբերմամբ։ Խատիսեանը ասում է, որ անգլիացին մի խանութ վարձելու կամ գործ սկսելու ժամանակ մի ակնթարթում, առանց երկար մտածելու վճռում է հարցը, իսկ երբ հասարակական գործի մասին է մտածում, անգլիացին հազար անգամ չափում, կտրում է, ապա վճռում։ Բայց երբ հայը մի կովսարկա է վարձելիս լինում, 19 անգամ հարց ու փորձ է անում, որպէսզի մաքուր լինի, գող չը լինի և այլն. սակայն հասարակական գործի ժամանակ հայերս մի ակնթարթում ենք վճռռում, հարցը, որովհետև ապագայ վնասը և ցաւը իրանց՝ անհատների մարմնի վրա չէ ազդելու։

Խօսք է խնդրում Եր. Թաղիանոսեան, որը նոյնպէս դէմ է յանձնաժողովին, որին մեռեալ է համարում. աւելի նպատակայարմար է գտնում մի կոմիսիա ընտրելոց թէ ճանապարհորդելու, այլ սոսկ տեղեկութիւններ ժողովելու ապագայ ընտրողական ժողովին զեկուցում տալու համար։

Ց. Խօջամիրեան հէնց առաջին խօսքից՝ «Թիւրքահայ ողորմելի պատգամաւորներով» սկսեց իր խօսքը, սակայն նախագահը կանգնեցրեց։

Պահլաւունին առաջարկում է ապագայ կաթողիկոսացուն վարդապետներից ընտրել։

Նախագահը հարցը բաց քուէարկութեան է դնում՝ ընտրել յանձնաժողով թէ ոչ։

41 ձայնով ընդդէմ 37-ի (Նախագահը նոյնպէս դէմ էր յանձնաժողովին) ընդունում են յանձնաժողովը, բայց որովհետև յանձնաժողովի դերը և նպատակը շատերին մութ մնաց, ուստի շատերը չէզոք մնացին, և այդ վերջինները, տեսնելով որ ընդամենը 4 ձայների առաւելութեամբ պիտի այդպիսի մի խոշոր խնդիր լուծում ստանայ, հեռացան ժողովատեղից, որոնց հետ միացան և 37 չը ցանկացողները։

Յանձնաժողովը կասկածելի է թւում հասարակութեան։ Շատերը այն համոզման են, որ այդ յանձնաժողովը, որը պիտի բաղկացած լինի մի խումբ մարդկանցից, իրանց ճանապարհորդութեան մէջ նշանաւոր յեղաշրջումներ պիտի առաջ բերեն յօգուտ այս կամ այն թեկնածուի։

Չէ կարելի չը դատապարտել Բագուի հասարակութեանը, մանաւանդ նաւթաշխարհի համալսարանական ինժեներներին, որոնց բացակայութիւնը փայլում էր. հարիւրաւոր համալսարանականներից ներկայ էր մի հատիկը միայն...

Ս. Գալազաշ

*) Տես «Մշակ» № 119.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Պաշտօնական գործերով Գօրու գաւառը մեկնեց Թիֆլիսի նահանգապետ Ձերնեավսկին։

— Թիֆլիսի քաղաքային սանիտարական-բժշկական տեսուչ Ստեփանեանը դիմեց քաղաքային վարչութեանը մի յայտարարութեամբ, թէ անհրաժեշտ է ասֆալտով ծածկել Սօլդատսկի բազարը՝ առողջապահական տեսակէտից՝ և պարտաւորեցնել այդ բազարում ձուկ վաճառողներին, մինչև հիմնական խանութներ կառուցելը, հաստատել մի ընդհանուր տեղ, ուր կարելի լինի լուանալ ձկներին։ Այդտեղից աւանձին խողովակով կեղտոտ ջուրը թափվելու է Կուր գետը։

— Այսօր նշանակված է Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը։

— Մեզ հաղորդում են, որ այս երկու օրերը մի քանի մասնագէտներ ճանապարհ են ընկնում դէպի Վօրօնցօվկա գիւղը (Լօռիի շրջանում) ներկայ լինելու կաթնատու կովերի ցուցահանդէսին, որ պէտք է բացվի կիրակի, յունիսի 12-ին։

— Մեզ հաղորդում են, որ վաղը, չորեքշաբթի, յունիսի 8-ին, Կայսերական Կովկասեան Բժշկական Ընկերութեան մէջ կը քննվի Աբասթումանում հիմնվելիք սանատօրիումի պլանը և նախահաշիւը, որից յետոյ կը ձեռնարկվի սանատօրիումի հիմնադրութեան։

— Ժողովրդական Համալսարանի վարչութեան Բէլինսկիի յիշատակին յայտարարած գրական ցերեկոյթը, որ պէտք է կայանար Ժողովրդական Տանը յունիսի 5-ին, վարչութիւնից միանգամայն անկախ պատճառով չը կայացաւ և յետաձգվեց յունիսի 12-ին։

— Շաբաթ, յունիսի 4-ին, տեղի ունեցաւ Ժողովրդական Համալսարանի վարչութեան հերթական ժողովը, որը ամբողջապէս նուիրված էր ընկերութեան օգտին կազմակերպելիք զբօսանքին. որոշվեց կազմակերպել «Սպորտ» այգում առաջիկայ շաբաթ, յունիսի 11-ին։ Տեսնենք գոնէ այսքան դժուարութեամբ տեղ գտնելուց յետոյ կաջողվի՞ մի բան ստանալ այդ զբօսանքից թէ վարչութիւնը դարձեալ՝ ստիպված՝ դռնէ դուռն է ընկնելու իր ուսուցիչների ռոճիկը վճարելու համար փող գտնելու։

— Յովսէփ քահ. Տէր-Պետրոսեան խընդրում է մեզ տպել, որ 13 մայիսի 1911 թ. Վրաց Ազն. թատրոնում հանգուցեալ երաժշտագէտ Եկմալեանի յիշատակին տեղի ունեցած համերգից մուտք ստացվել է (ապառիկներով հանդերձ)—647 ր. 25 կոպ., ծախք եղել է 358 ր. 29 կոպ., զուտ արդիւնք մնում է 288 ր. 96 կ. (ո

րից 122 ր. 10 կ. մնում է ապառիկ)։ Ցիշեալ զուտ արդիւնքը կազմում է մի ֆօնդ՝ ծրագրված հայ-ֆիլհարմօնիական ընկերութեան օգտին։

◆ Թիֆլիսի սանիտարական հոգաբարձուները դիտում են .սպիտակեղէն մաքրող բոլոր արհեստանոցները և արձանագրութիւն են կազմում անմաքրութեան մասին։

◆ Բժ. Ստեփանեան առաջարկեց քաղաքային քիմիկոսին և բժիշկներին քննել, թէ ի՛նչ եղանակով են Թիֆլիսում կէֆիր պատրաստում։

◆ Վերջապէս քաղաքային վարչութիւնը բաւարարութիւն է տալիս մի հերթական պահանջի։ Նա նստարաններ է դնելու Գօլովինսկի և Միքայէլեան պրօսպեկտների վրա՝ հասարակութեան հանգստութեան համար։

◆ Քաղաքային գումայի լիազօրութեամբ քաղաքային վարչութիւնը նորից միջնորդում է թոյլ տալ սահմանելու Թիֆլիսում առանձին տուրք ամեն տեսակ ապրանքի մի պուդից յօգուտ քաղաքի։ Այդ տուրքից, հաշւով, տարեկան ստացվելու է մօտ 60,000 րուբլի։

◆ Պետերբուրգից ստացված տեղեկութիւնները յայտնում են, որ անդրկովկասեան երկաթուղիների կառավարիչ գեներալ Նէյգէբաուէրի առողջութիւնը վատթարանում է։

◆ «Р. С.»-ին հեռագրում են Թիֆլիսից. «Խուզարկութիւն կատարվեց էժանագին գրադարանում և նրա տէրեր նոտար Մղեբրովի և ուսուցիչ Պլամենեվսկիի բնակարանում։ Մղեբրովը և Պլամենեվսկին ենթարկվում են պատասխանատուութեան 129-րդ յօդուածով»։

◆ Պօստային ժամ. բաժանմունք է բացված Երևանի նահ. Դարաչիչագ գիւղում։

◆ Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգ. Ընկերութեան [illegible]

[illegible]

ԳԻՏՈՒԹ. ԳՐԱԿԱՆ. ԳԵՂԱՐ.

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ԳԻՒՏԵՐ

Նոր միջոց թոքախտի դէմ

«Times» թերթը հաղորդում է մի գիւտի մասին [illegible]

[illegible]

սննդարար (пептонизированный) խոզին՝ 0,75, մէնտօլ՝ 0,06, խլօրային ռադիւ-բարիի մի կաթիլ մի-տասերորդական էֆիրի խառնուրդի հետ։

Բժիշկ Շէնդէֆին վաղուց է սկսել թոքախտի բժշկութեան համար խոզինի ներարկումն։ Բերնհէյմը հաղորդեց իրան յայտնի 75 դէպքերի մասին։ Նրանց մէջ կան ոսկրների ու կոկորդի տուբէրկուլեօզ ունեցողներ, որոնք սովորաբար անբուժելի էին համարվում։ Ռադիօակտիվ խոզինի շնորհիւ նրանք կազդուրվել են և այժմս զբաղված են իրանց սովորական աշխատանքով։

Ջեկուցումից երևում է, որ Շէնդէֆին թոքախտ բուժելու համար գտել է ամենալաւ միջոցը։ Նրա գտած միջոցը իրօք որ կատարեալ հակաթոյն է այդ ահռելի հիւանդութեան դէմ։

—

Կեանքի ժամանակաւոր ընդհատումն

Ժընևի յայտնի ուսուցչապետ ֆիզիկոս Ռաուլ Պիկտէն լուծել է մի մեծ խնդիր, թէ ինչպէս կարելի է ժամանակաւորապէս ընդհատել կենդանի օրգանիզմների կեանքն ու ապա սրանց նորից կենդանացնել։ Նա այդ բանի համար աշխատել է 18 տարի։

Զափազանց իջեցրած ջերմութիւնը, որը հասնում է սառեցման աստիճանին, թոյլ է տալիս կարճելու կենսական գործունէութիւնը, բայց միևնոյն ժամանակ չէ քայքայում վերջնականապէս։ Այդպիսի փորձեր ես կատարում իմ ձկների վրա,—ասում է Ռաուլ Պիկտէն։

«Ես վերցրի 28 ձկներ. կանխապէս պահեցի նրանց 0° ջերմութիւն ունեցող ջրի մէջ, ապա աստիճանաբար իջեցնելով ջերմութիւնը՝ ես սառեցրի թէ ջուրը և թէ ձկները, որոնց կարելի էր կտրել մանր մասերի։

«Մի ամսից յետոյ ես սկսեցի աստիճանաբար բարձրացնել ջերմութիւնը, և ձկները հետզհետէ վերակենդանանալով՝ սկսեցին լողալ, կարծես նրանց հետ ոչ մի անախորժ բան պատահած չը լինէր։

«Ես նկատեցի որ ծածանները չեն կարողանում տանել՝ 20°-ից աւելի ցուրտ, գորտերն ապրում են՝ 28° ցրտին, սողկերը (сколопендра) տանում են՝ 50° ցուրտը, խխունջները մի քանի օր ապրում են նոյնիսկ՝ 110°, 120° ցրտի տակ։ Շունը $1^1/_2$ ժամ կարողանում է տանել 110° ցուրտը»։

Կարծում ենք՝ նոյնպէս ջերմութեան բացակայութիւնից է առաջ գալիս սողունների ձմրան քունը կամ կեանքի ժամանակաւոր ընդհատումն, և սառած մարդկանց վերջնականապէս մեռած լինելը անշուշտ պէտք է ունենայ և սխալմունքներ։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՑՈՎՀ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ ՋԱՆՋՐԱԼԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ

I

Լոյս տեսաւ «Գիր և կեանք» դասագիրքը։ Նրա 200 յօդուածներից 150-ը իմ խմբագրած աշխատութիւնից են հանված, առանց յիշատակելու աշխատողի անունը։ Уголовщина!

II

Ց. Մալխասեանի «բերանը» ինձ սպառնալեօք ծանուցում տուեց, թէ եթէ վարձատրութիւն պահանջեմ гражд. искъ-ի միջնորդութեամբ, և ոչ թէ նրա (Մալխասեանի) ողորմած պայմաններին ապաւինելով, նա դատարանում կուրանայ ամեն բան— знать не знаю, вѣдать не вѣдаю!

Ես էլ ճարահատեալ սպասում եմ լսել իմ «տուիծի» պայմանները։

III

Հիմա ես իմ սպառնալիքը յայտնեմ. եթէ մի հայ գրագէտ դատարանում ուրանայ և ազնւութեամբ չը խոստովանէ մեր մէջ եղածների պատահածները, ես էլ կը դիմեմ մամուլի օգնութեան և նորից կը սկսեմ կարդալ Րաֆֆիի «Խաչագողի յիշատակարանը»։

Զգոյշ, այս զէնքերը այնքան էլ բութ չեն, ինչպէս որ կարծում էք։

Իսկ «շիլափլաւ» ընթերցարանի մասին՝ մի այլ անգամ…

IV

Ես հաւաքում եմ косв. доказательства-ներ։ Տեսնեմ, մեր փչացած մթնոլորտում քանի քաջեր կը գտնվեն, որ աներկիւղ վստահանան սուտ ճակատին աղուէսագրոշմը դրոշմել։

V

Քիչ մնաց մոռանայի յայտնելու, թէ Ց. Մալխասեանը մերժեց ժուռնալիստների դատաստանին յանձնելու մեր դատը։

Սեդրաք Մանդինեան

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կանանց փոխանակութիւն.—Մի կուրիօզային» դէպք տեղի ունեցաւ օրերս Բեռլինում։

«Կանաչ լապտերի տակ» հիւրանոցում տրված մի աղմկալի երեկոյթի միջոցին ի թիւս հիւրերի եկան նորապսակների երկու զոյգեր, որոնք ամուսնացել էին 2 օր առաջ միայն և ապրում էին օրինակելի բարեկամութեամբ։ Տղամարդ ամուսինները ընկերներ էին։

Երբ ուշ գիշերին լաւ քէֆ արած ընկերութիւնը ցրվեց, տղամարդ-ամուսիններից ամեն մինը թևանցուկ տարաւ իր ընկերոջ կնոջը։ Հասարակութեան տրամադրութիւնը այն աստիճանի ուրախ էր, որ ոչ ոք ուշադրութիւն չը դարձրեց այդ փոխանակութեան վրա նոյնիսկ այն ժամանակ, երբ զոյգերը դիմեցին իրանց տները՝ քնելու և մեղրամիսն սկսելու…

Ինչպէս անցրին երկու զոյգերը գիշերը՝ յայտնի չէ, բայց առաւօտը տղամարդիկ չափազանց թթված տեսք ունէին, երբ նրանք նկատեցին թիւրիմացութիւնը։ Բայց և այնպէս կանայք անմիջապէս վերադարձան օրինական ամուսինների գիրկը…

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

◆ «Новое Время»-ն գրում է, որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը ինչ-որ կովկասեան լիգայից բողոք է ստացել աջակողմեան պրօֆ. Գեդուլեանովին Լազարեան ճեմարանի վերատեսուչ նշանակելու դէմ։

◆ Թիւրք-յունական սահմանագլխին ամեն օր տեղի են ունենում ընդհարումներ։

◆ Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ հաղորդում են քիւրդերի նոր սպանութիւնների և կողոպուտների մասին։ Դէրսիմի մօտերը սպանված է մի հայ քահանայ։ Մուշի մօտերը սրի է քաշված մի ամբողջ ընտանիք։ Հայ կանանց տարել են լեռները։ Բոլոր գանգատներին Բ. Դուռը պատասխանում է «գրութիւններով»։

◆ Հռոմում տեղեկութիւններ են ստացվել, որ ալբանական ժամանակաւոր կառավարութիւնը գոհ չէ տրվելիք ինքնավարութիւնից և պահանջում է անկախութիւն։

◆ Թիւրք-բուլգարական սուր յարաբերութիւնները խաղաղվեցին։

◆ Սև ~ ծովի նաւահանգիստներում խոլերա կայ։

◆ Չէրնոգորական կառավարութիւնը Բ. Դրանը ներկայացրեց մի գրութիւն, որով պահանջվում է Տուրդուշ փաշայի յետ կանչումը, որի գործունէութիւնը լարումն առաջ բերեց Թիւրքիայի և Չէրնոգորիայի միջև։

◆ Սիփէհդարի Թէհրանից հեռանալու մասին Պետերբուրգի պարսից դեսպանը ոչ մի տեղեկութիւն չէ ստացել։

◆ Պարսից ֆինանսների և ներքին գործերի մինիստրութիւնների շատ պաշտօնեաներ արձակվեցին օգտակար չը լինելու պատճառով։

◆ Պարսկական մէջլիս է մտցված մի առաջարկ 120 պատգամաւորների ստորագրութեամբ, որով առաջարկվում է խնամակալի ռոճիկը աւելացնել 120,000 թումանով։ Կարծում են, որ այսպիսի մի առաջարկը արված է միջադէպ առաջացնելու համար, որպէս զի խնամակալը ստիպված հրաժարական տայ։

◆ Պարսից պրինց Արփիզ-Միրզան ստացաւ ինժեների կոչում։

◆ Թիւրք երաժշտագէտ Հաջիբէկովը տուրնէի է ձեռնարկել Երևան, Գանձակ, Բաթում և Վլադիկավկազ։

◆ Մինիստրների խորհրդի նախագահ Սաօլիմին մեկնում է Սակսօնիա բժշկվելու։

◆ Ռուսաց զինուորական մինիստր Սուխոմլինովի վերադարձից յետոյ, կարգադրվեց ուժեղացնել ռուսաց զօրքերը Ամուրեան շրջանում, շինել նոր զօրանոցներ և մեծացնել բերդերի թիւը։

◆ Լուրերին հակառակ, պրօֆ. Ջաբօլօտնիի և բժ. Բուդբէրգի մենամարտը չի կայանալ։ Միջադէպը սպառված է։

◆ Օդագնաց Լեբլանը սահմանեց համաշխարհային նոր մրցակէտ արագ թռչելու մէջ։ Նա 160 կիլօմետր անցաւ 1 ժ. 13 ր. և 35 վայրկեանում։

◆ Պարիզի «Figaro»-ն խիստ յօդուածով յարձակվում է Դէլկասէի վրա Ֆրանսիային Մարօկկեան արկածների մէջ նետելու համար։

◆ Պօրտուգալիայի հիւսիսում նորից անկարգութիւններ են։ Մեկնել է ներքին գործերի մինիստրը։

◆ Հրէաներին վերջ ի վերջոյ թոյլ տրվեց բժշկվել Պեատիգօրսկում։ Ցատուկ մասնաժողով է նշանակված հիւանդ հրէաներին ընդունելու համար։

◆ Պէկինից հաղորդում են, որ կազմակերպվում է մի զօրաբանակ տասը բատալիօններից՝ Մօնգօլիայի պաշտպանութեան համար։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ.

4 յունիսի

ՕԴԵՍՍԱ։ Երևան հանվեց ժանտախտի առաջին դէպքը։

ԽԱՐԿՕՎ։ Բացվեց ռուս-իտալական առևտրական պալատի բաժանմունք։

ՄՕՍԿՎԱ։ Դրվեց կանանց բարձր դասընթացքների նոր շինութեան հիմքը։

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ։ Ծովի վրա փոթորիկ է։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ցունվարի 1-ից մինչև մայիսի 31-ը Սիբիր են անցել 146,673 մարդ։

ԽԱՐԿՕՎ։ Բացվեցին բարձր տիպի երկաթուղային դասընթացքներ։

5 յունիսի

ՄՕՍԿՎԱ։ Տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր հիմնադրէքը Սկօբէլեան արձանի՝ Տվէրսկայա հրապարակի վրա։

Մաղթանքը կատարեց միտրօպօլիտ Վլադիմիրը զինուորական հոգևորականութեան մասնակցութեամբ։

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ։ Ռուս օֆիցէրները դիտեցին մայրաքաղաքի զինապահեստը և զինուորական մինիստրութեան հիմնարկութիւնները։

ԻՍՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕ։ Վայր ընկաւ օդաչու լէյտէնանտ Պրէնստօն։ Գործիքն ընկնելիս այրվեց։ Իսկ օդաչուի մարմինը ածխացաւ։

ՎԵՆՍԵՆ։ Վայր ընկաւ օդաչու Լէմարտէնը։

ՍԱՈՒՍՕՆ։ Օդաչու Դալժէրը Կոտտերի մօտ վայր ընկաւ, ծանրապէս վիրաւորվելով գլխից։

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ։ Գործադուլարարները փորձ փորձեցին արգելք հանդիսանալ 15 նաւաստիներին, որոնք ծառայութեան էին կոչված արքայական նիդէրլանդական նաւագնացութեան ընկերութեան կողմից, գնալ ընկերութեան գրասենեակը։ Տեղի ունեցաւ ընդհարում ոստիկանութեան և գործադուլարարների միջև։ Ոստիկանութիւնը հարկադրված զէնքի դիմեց։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Высочайше Утвержденное Русское Общество Пароходства и Торговли, учрежд. въ 1856 г.

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

Ամառային երթևեկութիւն
ՂՐԻՄ-ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻԾ
Մեկնում են Բաթումից

I Պօստային-մարդատար շոգենաւեր.
Երեքշաբթի ժամի $12^1/_2$-ին գիշերը շրջանակի գծով.
Հինգշաբթի » $12^1/_2$ » » »
Շաբաթ » $12^1/_2$ » ուղղակի »
II Մարդատար շոգենաւեր.
Երկուշաբթի ժամի 1 ցերեկը, շրջանակի գծով։
Շաբաթ » 12 » » »
III Մարդատար-ապրանքակիր շոգենաւեր.
Չորեքշաբթի առաւ. ժամի 4-ին շրջանակի գծով.
Ուրբաթ » » » » »

Ժամերը Պետերբուրգի են։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԳԻԾ

Կանոնաւոր հաղորդակցութիւն դէպի Ալէքսանդրիայի, Բուլգարիայի, Մակեդօնիայի, Սերբիայի, Անատօլիայի, Պարսից-Ծոցի (Персидскій заливъ) գծերի բոլոր նաւահանգիստները։

ԲԱԼՏԻԱԿԱՆ ԳԻԾ

Կանոնաւոր հաղորդակցութիւն ուղղակի Պետերբուրգ, Րիգա, Լիբավա և Րէվել։

Տոմսակները կարելի է գնել Թիֆլիսի գրասենեակում, Վելիամինօվսկայա փողոց, № 18.

Հեռախօս № 11.

Ընդունվում են եւ ապահովագրվում են ապրանքներ ծեռնտու պայմաններով։

Գործակալ՝ Ս. Խ. Սուլխանեանց
(Հ.) 0—5

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
«606»-Ի ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ 11—12 ժ.
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական, վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ԶԻԼԲԵՐՁԱՑ—$12^1/_2$—$1^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
ԻՐԻԿՈՒՆԵՐԸ՝
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ԶԻԼԲԵՐՁԱՑ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան
Յ. 0—54

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ
Ներքին եւ երեխաների հիւանդութիւններ
Գօլովինսկի, 18, տ. Դօբրժանսկիի, Արք. թատրօնի հանդէպ, տէլէֆօն № 901.
Հիւանդ. ընդունելութիւնը) 10—12 ժ. առ.) 6—7 ժ. երեկ.
(Ե.Հ.Կ.) 580. 100—6

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12 (երեկոյեան ժ. 5—7
Միխայլօվսկի պր. № 27.
(Ե. Հ. Կ.) 1254. 100—77

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ
Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս եւ վեներական հիւանդութիւնների։
Ընդունում է հիւանդներին՝
Առաւօտեան ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։
Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։
Կուկիա, Սիմեօնօվսկայա փողոց, № 16.
Տէլէֆօն № 40.
(Ե.ու.Կ.) 220. 100—34

Դ-ր Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ
ՄԵԿՆԵՑ ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿ (Կովկասեան հանքային ջրեր), որտեղ կընդունի հիւանդներին մինչև սեպտեմբերի 1-ը։
(Ե.Հ.Հ.) 1227. 100—

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Լ. Ն. ՏՕԼՍՏՕՅԻ
ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ
թարգմանութեամբ ՍՈՒՐԽԱԹԵԱՆ
Գինն է 30 կոպ.
Գնել ցանկացողները կարող են դիմել մանչին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ, газ. «Мшакъ». Արտասահմանից՝ Tiflis, Rédaction du journal «Mschak».
Մեծաքանակ գնողներին 25% զ[illegible]
(Հ.Ե.Հ.) 615.

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾ ԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂ
5 տիրաժ, խրախուսն. մէջ գլխաւոր գումար
ՄԷԿ ՄԻԼԻՕՆ
Մօտակայ տիրաժը $7/_{20}$ յուլիսի։
Բոլոր տիրաժների արժէքը 16 րուբ.
Մասնավճ. պատուէր տալուց 6 ր., սեպ. և նոյ. 5 ր.
Փողը կարելի է ուղ. և ռուս. պօստ. մարկաներով։
Տիրաժի թղթերը ուղարկվում են ձրի։
ԲԱՆԿ ԲԵՐՆԱՐ և ԿՕՄՊ., ՊԱՐԻԶ
30, Սէվաստօպօլսկի բուլվար, 30.
Գրել և հասցէագրել կարելի է ռուսերէն։
(В. 36380) 383. 18—

Լոյս տեսաւ
ԳԱՂՏՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ԲԺՇԿԱՐԱՆ
նկարներով։ Տղամարդի և կնոջ ծածուկ հիւանդութիւնները, վարակվելուց ազատ մնալու կանոնները և Բազմաթիւ խորհուրդներ եւ ռեցէպտներ։ [illegible] ժեշտ գիրք բոլոր չափահասների համար, մանաւանդ գաւառներում, որտեղ չը կան մասնագէտ բժիշկներ։ Գինն է 50 կոպ.։ Ծանրոցահանութեամբ 65 կոպ.։ [illegible] մեց մէջլեան. ֆէլչէր Ա. ՆՇԱՆԵԱՆ։ Ծախվում է լինում «Կենտրոնական» և «Գուտտենբերգ» գրախանութներում և հեղինակի մօտ։ Նաև ծախվում է սունակ և նրա բժշկութիւնը», նկարներով, [illegible] ներով և բէցէպտներով։ Գինը 20 կոպ., ծանրոցահանութեամբ 15 կ.։ Պահանջի մեծութեան պատճառով ապիկ կամ նալօժով չէ ուղարկվում։ Առաջուց [illegible] կել պօստի մարկաներ։ Հասցէն՝ Թիֆլիս, Семеновская № 9. Գումարով պահանջողները վճարն մասին թող առանձին։
(Ե.ու.Կ.) 352. 50—

ԱԿՑԻՕՆԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱ
Իզմայլօվսկի պր., № 27.
Պարիզ 1910. ՈՍԿԷ ՄԵԴԱԼՆԵՐ Նիժնի-Նովգոր. 1896
ԱՏԱՄԻ ԷԼԻԿՍԻՐ
ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ

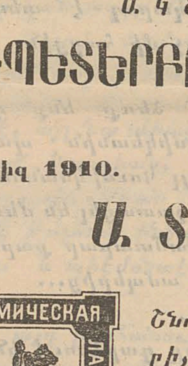

Շնորհիւ դուրեկան հոտի և իր մէջ պարունակող բուսական նիւթերի, Ս.-Պետերբուրգի Քիմիական Լաբօրատորիայի պատրաստած ատամի էլիկսիրը դարձել է տուալէտային անհրաժեշտ մի առարկայ։
ԱՏԱՄՆԱՓՈՇԻ—ԱՏԱՄԻ ՊԱՍՏԱ.
Գլխաւոր պահեստը. Кавказское Т-во Торговли Аптекарскими Товарами—Тифлисъ, Баку, Батумъ.
525. 7—1

Ի՞ՆՉ Է ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻՑ
Ձեռք բերելով ժամացոյց՝ գնողը ձգտում է միայն մի բանի. ունենալ դիմացկուն եւ ուղիղ ժամացոյց, որպէսզի ստիպված չը լինի տանել ժամագործի մօտ։ Մենք յայտարարում ենք, որ իսկական գեղեցիկ և ուղիղ ժամացոյցն է՝ նշանաւոր շվէյցարական մարկայի «ՊԱՏԵՆՏ» I տեսակը, որի գործարանը նշանաւոր ժամացոյցների վաճառման գործի ներկայացուցչութիւնը յանձնել է։ Համոզվելով դրանց լաւ յատկութեան մէջ՝ առաջարկում ենք բոլոր ցանկացողներին ունենալ իսկապէս շքեղ և գործնական գրպանի ժամացոյց։ Պահանջեցէք միայն «Պատենտ» I տեսակի ժամացոյց։ Այս ժամացոյցը տափակ է (ա[illegible] թէ բոլորը հաստութեամբ), սև պողպատից, ընթացքը՝ բեմօնտուար քարերի լարումը առանց բանալիի, 36 ժամը մի անգամ, գեղեցիկ ցիֆերբլատով։ [illegible] ցոյցի ֆասօնը այնպէս հրաշալի է, որ բաւարարութիւն կը տայ ամեն մէկի շակին։ (Ուշադրութիւն դարձրէք նկարի վրա)։ Որպէսզի Ռուսաստանին ծանօթացնի այս աննման ժամացոյցի հետ, գործարանը նշանակել է նրանց համար շատ էժան գին՝ 3 ր. 25 կ., 2 հատը՝ 6 ր., 4 հատը՝ 11 ր. 50 կ.։ Նոյն տեսակի կանանց՝ 4 ր. 25 կ.։ Նոյն տեսակի արծաթէ՝ տղամարդու տափակ ժամաց. 5 ր. 75 կ.։ Եթէ գեղեցկութեան սիրահար էք, պահանջեցէք մեզնից այդ ժամացոյցը և դուք ընդմիշտ շնորհակալ կը լինէք մեզ [illegible] ռանց բռնկի. եթէ ժամացոյցը չը հաւանէք, փողը յետ եմ վերադարձնում։ Ձրի ուղարկում եմ ամեն մի ժամացոյցի հետ չը սևացող, շքեղ, նոր ձևի երկար շղթայ, իսկական ամերիկական նոր ոսկուց, բրէլօկ և զամշէ պատեան ժամացոյցի համար։ Ժամացոյցը ուղարկվում է ստուգած մինչև բոպէն, 6 տարվայ երաշխաւորութեամբ, վճարով և առանց կանխավճարի։ Ծանրոցահանութեամբ 2 հատի համար 40 կ. (Սիբիր 75 կ.)։
Հասցէն՝ Т-во „ПАТЕНТЪ", Варшава, Св. Креста 48, Отд. 156.
Հասցէն խնդրում ենք կարդալ և ամուր կպցնել ծրարի կամ բաց նամակի վրա։
(Ե.) (В.42685) 536. 3—2

ՀԻՊՆՈՏԻԶՄԻ
ԹՂԹԱԿՑԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍ

Հիպնօտիզմը սահմանված է լինել ամենաուժեղ միջնորդը բուժական կրթութեան և բարենորոգչական զարգացման մէջ։ Որ հիպնօզական երևոյթը գոյութիւն ունի, որ ամեն ոք ենթարկվում է այդ բնական ոյժի ազդեցութեանը, այլ ևս կասկած չի վերցնում։ Հիպնօտիզմի կարևորութիւնը ընդունված է բոլոր նրանցից, որոնք ուսումնասիրած են այս գիտութիւնը։ Հիպնօտիզմի հակառակ խօսում են միայն նրանք, որոնք սխալ են ըմբռնած ներշնչման օրէնքը։
Ներշնչման սկզբունքի մէջ է գտնվում աջողութեան և առողջութեան ուղիղ ոյժ-մուտքը։
ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ. ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՆԵՐՇՆՉԵԼ։
Հիւանդութիւնը անբնական է. սովորեցէք դարմանել ձեզ ձեր հիւանդութիւններից ձեր սեփական հոգու զօրութիւնով։
Մտախորհուրդը ոյժ է. սովորեցէք ուղղել ձեր մտախորհուրդը յօգուտ ձեր առողջութեան, հաջողութեան և աջողութեան։
Մասնագէտ հիպնօտիստ Յարութիւն Շէքէրջեանը պատրաստած է մի թղթակցական կուրս հայերէն լեզուով հայերի համար։ Այս կուրսը պարզ և հասկանալի լեզուով պարզում և բացատրում է հիպնօտիզմի և մօգի երևոյթը, և սիստէմի վերածված դասերով սովորեցնում է ընթերցողին այս «խորհրդաւոր» գիտութեան գաղտնիքները։
Հիպնօտիզմ կարող է սովորել ամեն ոք։
Հիպնօտիզմի կուրսի արժէքի և այլ մանրամասնութիւնների համար պէտք ուղարկել 10 կօպէկի նամականիշ և ստանալ նոյն հեղինակի «Ինչպէս հիպնօտացնել» գրքոյկը։
Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago, Ill. U. S. A.
(Ե.Հ.) 689. 100—98